

«Du sitter med både en mistenkt og en fornærmet i samme avhør»

En studie om avhøreres opplevelse av å avhøre barn som er mistenkt for seksuelle overgrep

SIV NINA LINDLAND SLETTEN

VEILEDER

Ane Ugland Albæk

Universitetet i Agder, 2019

Fakultet for helse og idrettsvitenskap

Institutt for psykososial helse

Master

Sammendrag

Målet med denne studien er å utforske politiavhørere sine opplevelser omkring å avhøre barn mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep. Forhåpentligvis kan kunnskapen bidra til å gi innsikt i hvordan avhørere kan få bedre støtte og videreutvikle sin kompetanse i politiavhør med mistenkte barn. Studiens forskningsspørsmål er: Hvordan opplever politiavhørere å avhøre barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep?

Studien har et kvalitativt design innenfor fenomenologisk hermeneutisk rammeverk. Semistrukturerte dybdeintervju med åtte politiavhørere er analysert med tematisk analyse.

Analysen viste at informantene generelt opplevde mange dilemma og paradokser i gjennomføringen av politiavhør med barn mistenkt for seksuelle overgrep. Eksempelvis måtte informantene på den ene siden fokusere på etterforskningen og det straffbare forholdet, hvor arbeidsgiver forventet at de skulle være objektive og nøytrale. Samtidig hadde informantene på den andre siden høyt fokus på barnets sårbarhet, behov for trygghet og beskyttelse, og de opplevde da at deres oppgave ble å ivareta barnet og bygge relasjon.

Analysen av intervjuene resulterte videre i fire hovedtema: (1) Politiavhør av barn mistenkt for overgrep, en kategori som ikke finnes, avhørsmodell lite tilpasset barn, (2) En opplevelse av å lure barnet, (3) Omsorg for barnet og den utenkelige tematikken, (4) Balansere empati og selvbeskyttelse.

Studiens indikerer at informantene opplevde sin oppgave i disse avhørene som fylt med komplekse og kaotiske problemstillinger, som krevde at informantene utførte handlinger og vurderinger i øyeblikket uten at de kunne støtte seg til noen manual eller håndbok.

Informantene beskrev at den største belastningen for dem var å stå alene med ansvaret for barnet og med sin bekymring for å handle på en måte som førte til en vanskeligere situasjon for barnet.

Abstract

The aim of this study is to explore police interrogators' experiences of questioning children suspected of sexual abuse. Hopefully, the knowledge can provide insight into how interrogators better can support and develop their expertise in police interrogation with suspected children. The study's research question is: How do police interrogators experience interrogating children who are suspected of sexual abuse?

The study has a qualitative design within phenomenological hermeneutic framework. Semi structured in – depth interviews with eight police interrogators were analysed using thematic analysis.

The analysis showed that the informants experienced many dilemmas and paradox in conducting police interrogation with children suspected for sexual abuse. On one hand they had to focus on the investigation and the criminal relationship, where the employer expected them to be objective and neutral. On the other hand, they were focused on the child's vulnerability, need for security and protection, and felt that their task was to look after the child and build a relationship. The analysis of the interviews further resulted in four main themes: 1. Police questioning of children suspected of abuse, a category that does not exist. 2. An experience of deceiving the child. 3. Caring for the child and the unthinkable theme. 4. Balancing empathy and self-protection.

The study indicates that the informants experienced their tasks in these interrogations, that included chaotic and complex issues as demanding, performing actions and assessment at the moment without being able to rely on any manual. Informants described that the greatest burden for them was to stand alone with the responsibility, and with the concern about acting in a way that led to a more difficult situation for the child.

Forord

Politiavhør av barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep har engasjert meg siden jeg ble ansatt ved Statens barnehus i 2015. Jeg har hatt et spesifikt ansvar for barn som er mistenkte, noe som har medført observasjon av politiavhør, samarbeid med politietterforskerne som utfører avhørene og oppfølging av barn og familier i etterkant. Jeg har sammen med en kollega arbeidet med å få til hensiktsmessige samarbeidsformer både internt og eksternt. Med hensikt å ivareta barnet gjennom hele anmeldelsesprosessen, og for å sikre rask og koordinert hjelp i etterkant av avhøret.

Samarbeidet mellom barnehuset og politiet har bidratt til bevisstgjørende drøftinger omkring gjennomføringen av politiavhørene og dilemmaene det medfører, og her oppstod mitt ønske om å få mer kunnskap om hvordan politiavhørerne opplevde å avhøre barn mistenkte for overgrep. Med kjennskap til sakenes kompleksitet, beundret jeg avhørerne som hver eneste gang å gjorde sitt ytterste for å ta vare på barnet i en kompleks situasjon kombinert med å gjennomføre avhøret. Det store ansvaret de satt med bekymret meg og flere ganger hadde jeg stilt meg selv spørsmålet om vi som organisasjon var gode nok til å ivareta dem.

Arbeidet med studien har vært en lærerik og krevende prosess. Enkelte fortjener en ekstra takk. Familien min, som har lagt til rette og tålt meg når jeg verken har vært fysisk eller psykisk tilstede siste halvår. Jeg gleder meg til mer tid med dem fremover. Min kollega Vibeke Bordevich, som jeg sammen med har truffet mange barn og familier. Dette er familier som har tatt oss inn i sine liv og forsterket vårt engasjement i forhold til barn som mistenkte. Leder, Anne-Lise Farstad, og andre kollegaer ved Barnehuset, som har vist interesse for problemstillingen og lagt til rette for å gi meg skrive tid. Min dyktige og inspirerende veileder Ane Ugland Albæk, som har støttet, utfordret meg og vært optimistisk gjennom hele prosessen.

Så til dere som har gjort denne studien mulig, avhørerne. Deres ekte verdier, personlige integritet og politifaglige kunnskap har inspirert meg i mitt arbeid med å forbedre praksis rundt barn som er mistenkte for overgrep. Uten deres vilje til å dele av sin brede erfaring og tanker rundt eget fag ville denne oppgaven blitt langt magrere. Dere møter hver eneste dag barn som befinner seg i en ekstrem situasjon, og dere gjør det på en beundringsverdig måte. Dere klarer balansekunsten mellom å etterforske og ta vare på små sårbare mennesker. Jeg

håper denne studien kan bidra til bedre forståelse og ivaretagelse av dere og deres uunnværlige erfaring, for det er gjennom dere barn som er mistenkte for overgrep får den ivaretagelsen de trenger.

Innhold

1. Introduksjon

- 1.1 Introduksjon av tema 7.
- 1.2 Tidligere forskning 8.
- 1.3 Problemstilling 11.

2. Kontekst Statens barnehus 11.

3. Teori 12.

- 3.1 Barn som begår seksuelle overgrep 12.
- 3.2 Emosjonell intelligens 13.
- 3.3 Løgstrup og «Den etiske fordring» 14.
- 3.4 Psychological safety 14.
- 3.5 Snowden kompleksitetsmodell 15.

4. Metode 17.

- 4.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming og design 17.
- 4.2 Intervju som metode 18.
- 4.3 Tematisk analyse 19.
- 4.4 Datainnsamling 20.
 - Utvalget 20.
 - Rekruttering 21.
 - Samtykke, datainnsamling, transkribering og oppbevaring 21.
 - Kontekst 22.
- 4.5 Forskningsetikk 22.
 - Informasjon og samtykke 23.
 - Forforståelse 23.
 - Anonymitet 24.
- 4.6 Egen analyse 24.

5. Resultater	26.
5.1 Politiavhør av barn mistenkt for overgrep, en kategori som ikke finnes	27.
5.2 En opplevelse av å lure barnet	31.
5.3 Kontakten med barnet og den utenkelige tematikken	34.
5.4 Balansere empati og selvbeskyttelse	37.
6. Diskusjon	42.
6.1 Å sitte med et enormt ansvar alene uten bruksanvisning	42.
6.2 Informantene trenger støtte og noen å dele ansvaret med	44.
6.3 Å bryte med forventingen om nøytralitet og objektivitet	44.
6.4 Manglende åpenhet og forståelse	47.
6.5 Refleksivitet	49.
6.6 Svakheter og styrker	51.
7. Konklusjon	53.
Litteraturliste	55.
Vedlegg 1. Intervjuguide	60.
Vedlegg 2. Vurdering NSD	61.
Vedlegg 3. Informasjon og samtykkeskjema	65.

1. Introduksjon

1.1 Introduksjon av tema

Tema i denne studien er hvordan politiavhørere opplever å avhøre barn som er mistenkt for å ha begått seksuelle overgrep. Mellom 20 og 50 prosent av alle seksuelle overgrep mot barn og unge begås av andre barn og unge, hovedsakelig gutter (Barbaree & Marshall, 2006; Bonner, 2006; Långström, 2002). De fleste av disse guttene utøver sitt første overgrep før fylte 15 år (Långström, 2002). I Kriposrapporten fremkommer det at 51 % av de alvorligste seksuallovbruddene som er registrert ble begått av barn mellom 15 og 18 år (Kripos, 2017). Det ser ut til at forekomsten er ganske lik i andre vestlige land (Ingenes & Kleive, 2011).

Flere rapporter har påpekt nødvendigheten av å oppdage, ivareta og tilby oppfølging til barn som begår seksuelle overgrep (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017; Kripos, 2017; Askeland, Jensen & Moen, 2017; Riksadvokaten, 2015). Dette fordi vi vet at slike overgrep kan forebygges og studier indikerer gode resultater ved behandling av barn og unge som begår seksuelle overgrep (Askeland et al, 2017). De nevnte rapportene problematiserer at denne gruppen ikke er inkludert i de statlige barnehusene sitt mandat for avhør av barn. I rapporten fra Askeland et al (2017) fremheves det at barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep er barn. De bør derfor avhøres av de politietterforskerne som er kvalifisert til å avhøre barn, og at det bør foregå på Statens barnehus hvor barna samtidig tilbys hjelp og oppfølging.

Barn som begår overgrep omtales på forskjellige måter: Barn med bekymringsfull og skadelig seksuell atferd, barn som krenker andre barn seksuelt og barn som begår seksuelle overgrep mot andre barn. I denne studien brukes betegnelsen: Barn som begår seksuelle overgrep. Begrepet brukes med tanke på at når en sak anmeldelsen til politiet er det med bakgrunn i mistanke om at det har skjedd et overgrep. I forhold til seksuelle overgrep gjelder lovens definisjoner.

Målgruppen for barn som avhøres i Barnehuset er barn og unge fra 3 år til 16 år, og særlig sårbare voksne med psykisk utviklingshemming. For barn mellom 3 og 6 år og for voksne med psykisk utviklingshemming, brukes en egen metodikk som heter sekvensielle avhør. For barn mellom 6 og 16 år som er fornærmede eller vitner, brukes metodikken som kalles tilrettelagt avhør. Videre inkluderes barn og unge mellom 16 til 18 år som er fornærmet eller

vitne i saker som omhandler seksuelle overgrep av nærstående, eller i saker som omhandler menneskehandel og kroppskrenkninger (Politidirektoratet, Barne-, ungdom- og familiedirektoratet & Helsedirektoratet, 2016).

Barn som skal avhøres som mistenkt i saker som omhandler seksuelle overgrep er ikke inkludert i mandatet for barnehusene. Likevel avhøres barn som mistenkte enten ved Statens barnehus eller ved politihuset. Når barna avhøres ved barnehusene defineres de inn ved hjelp av betegnelsen «særlig sårbare». Dette gjøres etter anbefaling fra Riksadvokaten (2017) med hensikt å forebygge risikoutvikling hos barna, og for å tilby hjelp og oppfølging i etterkant av avhøret. Ved avhør av barn som mistenkte benyttes ikke metodikken tilrettelagte avhør, men det gjennomføres et politiavhør av barnet. Politiavhøret ledes ikke av en avhørsleder (jurist) som ved tilrettelagte avhør, og avhører er ofte selv samtidig etterforsker på saken. Eller så avhøres barnet av en avhører med erfaring fra avhør av barn og tilrettelagte avhør. Politiet oppretter en straffesak og beslutter å gjennomføre et politiavhør av barnet som er mistenkt for å ha begått overgrep som ledd i etterforskningen (Straffeprosessloven, 1981; Tilrettelagte avhør, 2015). Det har de siste årene vært en markant økning i antall politiavhør av barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep. Det har også kommet flere retningslinjer, regler og lovkrav som regulerer avhørene av barn som fornærmede og vitner (Bakketeig, Berg, Myklebust, & Stefansen, 2012).

Et barn som er mistenkt for overgrep befinner seg i en vanskelig og sårbar situasjon som en konsekvens av avdekkingen (Ingenes & Kleive, 2011), og politiavhøreren er den som møter barnet i denne situasjonen. Tross den store satsingen på forebygging av seksuelle overgrep mot barn, har det vært lite fokus på politiavhørerne som møter disse barnene. Vi vet lite om hvordan politietterforskerne som avhører, opplever å avhøre disse barna. Med bakgrunn i manglende kunnskap på dette området synes jeg det er relevant å se nærmere på politiavhørernes opplevelser. Dette tenker jeg kan være viktig for fremtidig å kunne støtte og beholde erfarne politiavhørere, som skal ivareta barnet og dets rettsikkerhet.

1.2 Tidligere forskning

Målet med denne studien er å utvide og utfordre dagens kunnskapsgrunnlag på hvordan politiavhørere opplever å snakke med barn mistenkt for seksuelle overgrep og gjennom det

øke vår forståelse. En viktig forutsetning er imidlertid da å gjøre seg kjent med hva som allerede er gjort på området (Malterud, 2017). Selv om seksuelle overgrep er allment anerkjent som et alvorlig problem, har det vært lite forskning på fagfolk som er i kontakt med barn som begår seksuelle overgrep (Barnardos, 2014). Politiavhør av barn som er mistenkte er ikke et nytt tema, og fokus på barnene sin ivaretagelse og rettsikkerhet har ført til en rekke debatter i fagfeltet og media de siste årene. Det begrensede antall publiserte empiriske studier indikerer at vi mangler tilstrekkelig kunnskap om politi som avhører barn.

Gjennom litteratursøk i databaser som ORIA, Google scholar og Psycinfo har jeg funnet få studier som omhandler hvordan det oppleves å avhøre barn som er mistenkt for seksuelle overgrep. Jeg brukte søkeordene «child abuse, sexual abuse, police, experience, attitude». Det foreligger ingen norsk kvalitativ forskning som belyser avhøreres opplevelse av å avhøre barn som er mistenkte for seksuelle overgrep. Jeg har derfor valgt å referere til studier som belyser hvordan avhørere opplever å snakke med barn om tema som seksuelle overgrep, vold og andre kriser.

Ahern, Lamb & Gariglietti (2017) undersøkte politietterforskere og sosionomers erfaringer med å etterforske seksuell utnyttelse av barn og hvordan de opplevde at det påvirket deres helse. Deres informanter rapporterte at de sjelden kjente etter på egne følelser underveis i etterforskningen eller i avhørene av barna. De forsøkte å forholde seg objektive ved å forberede seg i forkant, men glemte ofte den emosjonelle forberedelsen med tanke på egen ivaretagelse. I etterforskningen fokuserte de på etterforskningen og koblet fra egne følelser. I møte med barna var de opptatt av å vise empati for barnet og barnets følelser, å sikre en god oppbygging av samtalen for å samle bevis (Ahern et al, 2017). Flere av informantene beskrev at de først oppdaget den emosjonelle belastningen etter arbeidet og kunne være slitne dager i etterkant. De opplevde det belastende å vite at de straffbare hendelsene kunne vært forebygget, og ikke minst blitt oppdaget tidligere. Den lange saksbehandlingstiden var vanskelig for dem, fordi de ikke fikk vite resultatene av eget arbeid. Noen informanter nevnte økt sinne, en følelse av å sette eget liv på vent og følelsen av å være stresset som en emosjonell negativ konsekvens av arbeidet. De brukte for det meste mestringsstrategier utenfor jobben som tid med venner og familie, alenetid, lytting til musikk, trening og det å skille arbeid og fritid. Mestringsstrategier i arbeidstiden inkluderte å begrense overtid, ha spontane debrifinger med kollegaer, humor, styre sin egen tid og kunne ta seg fri ved behov. Det blir i studien fremholdt det motsetningsfylte for informantene i å skulle bevare en distanse

til egne følelser ved å fokusere på barnets følelser og etterforskningen, og samtidig klare å fremstå menneskelig ekte og omsorgsfulle. Videre spør forfatterne om deltakernes emosjonelle distansering øker sannsynligheten for utbrenthet (Ahern et al, 2017).

Albæk, Kinn & Milde (2017) undersøkte profesjonelles emosjonelle utfordringer når det gjaldt å utforske vold og overgrep i samtaler med barn. Deres deltakere beskrev intense negative reaksjoner i forbindelse med å oppdage, vurdere og undersøke barns krenkelser. De opplevde det som vanskelig å balansere empati for barnet og selvbeskyttelse fordi deres mestringsstrategier inkluderte å skape emosjonell avstand og begrense empatisk involvering. Parallelt uroet de seg for hvordan det påvirket deres omsorg for barnet, og de bekymret seg for å forverre barnas situasjon. Deltakerne opplevde at tillitsforholdet med barnet ble brutt når saken ble sendt videre til noen andre, og de følte de hadde forrådt barnet og gitt falske løfter. Videre beskrev de at de følte seg usikre, var redde for å stå alene, og de opplevde skyld og skam. Deltakerne kjente motvilje mot å gå inn i sakene fordi de var usikre på hva slags oppfølging barnet ville få i etterkant. Studien foreslår at for å forbedre fagfolks evne til å hjelpe utsatte barn bør profesjonelle få systematisk opplæring i håndtering av kompleksitet, samt god emosjonsregulering. Organisasjoner bør fremme bekreftelse, aksept og kommunikasjon av vanskelige følelser og skape en åpen og støttende kultur som letter fagfolks mestring av følelsesmessig uro (Albæk et al, 2017).

I sin avhandling undersøkte Risan (2017) betydningen av politietterforskeres emosjonelle kompetanse i avhør. Studien utforsket de psykologiske prosessene mellom den som avhørte og ofrene som ble avhørt etter Utøya-massakren den 22. juli 2011 i Norge. I avhandlingen fremkommer det at etterforskerne som foretok politiavhørene av ofrene opplevde å måtte håndtere et bredt spekter av følelsesmessige tilstander hos ofrene under intervjuet. Informantene beskriver hvor viktig det er å være forberedt og finne frem til en tilpasset tilnærming, i tillegg til å være åpen og reflektere omkring potensielle emosjonelle reaksjonene som kunne dukke opp i avhøret. I funnene fremheves viktigheten av forskjellige relasjonelle og kommunikative tilnærminger for å forberede avhør, for eksempel bruk av tilfeldig samtale i starten, vise forståelse og inntone seg på intervjupersonens følelsesuttrykk. Det kommer også frem viktigheten av at etterforskeren var oppmerksom på den ikke-verbale kommunikasjonen, med evne til å håndtere et bredt spekter av følelser hos den som ble avhørt. I avhandlingen ble de emosjonelle prosessene i avhøret undersøkt, med fokus på hvordan avhører henvendte seg til den som ble avhørt. Avhørernes henvendelser ble sett i opp

mot det teoretiske begrepet emosjonell intelligens (EI), med vekt på empati og følelsesregulering. Fire faktorer i datamaterialet utpekte seg i forhold til etterforskere evne til følelseshåndtering: Selvbevissthet, oppmerksomhets trening, kommunikasjonsevner og regulering av følelser. Oppsummert viste studien at hvordan avhører imøtekom og svarte på intervjupersonens emosjonelle behov, var av betydning for hvordan avhøret ble. Dette indikerte at håndtering av følelser på en hensiktsmessig måte ikke bare har potensialet til å bidra til at intervjupersonen opplever det bedre, men også kan være et strategisk element i etterforskningsprosessen der målet er å få så mange detaljer som mulig om en hendelse (Risan, 2017).

1.3 Problemstilling.

Målet med denne studien er å utforske hvordan politiavhørere opplever å avhøre barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep. Forhåpentligvis kan denne kunnskapen bidra til å gi innsikt i hvordan politiavhørere kan få bedre støtte og videreutvikle deres kompetanse i avhør med mistenkte barn. Mulig kan dette styrke forutsetningen til å forebygge og håndtere seksuelle overgrep begått av barn. Forskningsspørsmålet er derfor:

Hvordan opplever politiavhørere å avhøre barn som er mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep?

2. Kontekst Statens barnehus

Det er elleve Statlige barnehus i Norge. Statens barnehus benevnes gjerne som Barnehuset og barnehusene. Barnehusene er organisert som et tverrdepartementalt samarbeid mellom Barne,- likestilling-og inkluderings departementet, Helse og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Knut Storberge tok initiativ til etablering av statlige barnehus som et landsdekkende tilbud i Norge. Politidirektoratet (POD) har ansvaret for oppfølgingen av barnehusene, og hvert barnehus er underlagt og styres av politimesteren i det respektive politidistrikt. Bakgrunnen for opprettelsen av barnehusene var en politisk og faglig bekymring for - og etter hvert en erkjennelse av, at utsatte barns rettigheter og rett til hjelp ikke var tilstrekkelig ivaretatt. Barnehusene ble følgende etablert for å sikre ivaretagelse og minst mulig belastning i forbindelse med tilrettelagt avhør, samt å sikre koordinert hjelp og

oppfølging. Rettsmedisinske undersøkelser og tannundersøkelser foretas i samme hus, og barnefaglige rådgivere tilbyr oppfølging og behandling for målgruppen. Avhørene ble frem til oktober 2015 kalt dommeravhør og ble ledet av tingrettsdommer. Etter endringen i straffeprosessloven ble dommeravhør omgjort til tilrettelagte avhør som i dag ledes av en politijurist kalt avhørsleder. Barnehusene skal tilrettelegge for - og gjennomføre tilrettelagte avhør. Tilrettelagte avhør blir definert som «avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner», og skal gjennomføres på en måte som tar hensyn til barnets sårbarhet (Straffeprosessloven, 1981; Tilrettelagte avhør, 2015). De tilrettelagte avhørene gjennomføres av politietterforskere med utdanning i tilrettelagte avhør. Avhørene gjennomføres i et avhørsrom hvor barnet sitter sammen med en sivilt kledd politiavhører. Rommene er utstyrt med kamera og mikrofoner slik at avhøret kan spilles av i retten dersom saken kommer til en hovedforhandling. Fra et bisitterrom følges avhøret av avhørsleder, etterforsker, bistandsadvokat, rådgiver fra barnehuset, barneverntjenesten, tekniker og eventuelt forsvarer. (Politidirektoratet, Barne-, ungdom- og familiedirektoratet & Helsedirektoratet, 2016).

3. Teori

Som teoretisk bakteppe for studien har jeg valgt å inkludere forskning på barn som utsetter andre barn for overgrep. På bakgrunn av tidligere forskning som fremhever fokus på barnets emosjonelle tilstand og fagfolks opplevde emosjonelle belastning (Albæk, Binder & Milde, 2019; Risan, 2017) vil jeg også ta med teori omkring emosjonell kompetanse, forskning på fagfolks opplevelser av å utforske overgrep i samtaler med barn (Albæk et al, 2017).

Informantene beskriver flere etiske dilemma, derfor har jeg også valgt å ta med Løgstrup (1999) sin teori omkring den etiske fordring. Etiske dilemma i politiavhør oppleves komplekst og kan føre til psykologisk stress, og teori omkring psykologisk trygghet og kompleksitet er valgt som innfallsvinkel for å belyse dette.

3.1 Barn som begår seksuelle overgrep

Flertallet av barn og unge som begår seksuelle overgrep har en vanskelig bakgrunn. Mange har opplevd fysiske eller psykiske overgrep eller omsorgs svikt (Miner, Siekert og Ackland, 1997). Mellom 30-70% av disse barna har vært utsatt for seksuelle overgrep selv, og jenter som forgriper seg har i større grad enn gutter, selv vært utsatt for overgrep. Barn som har

utsatt andre for overgrep strever ofte i sosiale sammenhenger, er ensomme og har utfordringer i forhold til jevnaldrende som følge av forhold de har vokst opp under. Barn med betydelige lærevansker er overrepresentert blant barn som henvises for utredning og behandling etter å ha begått overgrep (Ingnes & Kleive, 2011). Utfordringer med emosjonsregulering og dårlige selvhvedelsesferdigheter har blitt identifisert som et viktig kjennetegn hos barn som begår overgrep (Hanson & Morton-Bourgon, 2005). Oppdagelsen av et overgrep medfører ofte en krise for de berørte, og reaksjonsmåtene hos barnet er avhengig av alder, evnenivå, sosial kompetanse og barnets livserfaringer. Siden barnets livsbetingelser synes å være av betydning for utvikling av overgrepsatferden, påpeker de at dersom vi ønsker å skape en varig forandring, må vi kjenne til barnets bakgrunnshistorie og få frem hva som bidrar til overgrepsatferden. Innsats rettet mot barnas livsbetingelser løftes frem som betydningsfullt for den forebyggende effekten (Ingnes & Kleive, 2011). De viser til at en krise kan medføre endring og vekst, men også utrygghet og usikkerhet om den ikke håndteres profesjonelt. Uprofesjonell håndtering av situasjonen kan føre til unødvendig belastning for barnet og familien, og både fagfolk og andre som opplever det utfordrende å forholde seg til tematikken kan bli moraliserende og fordømmende. Det fremholdes at en anmeldelse kan være viktig, for det er bare gjennom etterforskning man kan få tilstrekkelig trygghet for å vite hva som faktisk har skjedd og oversikt over omfanget av overgrepsatferden. Etterforskning kan begrense rykter og hindre at andre instanser påtar seg å etterforske saken til tross for at de ikke er deres oppgave. En anmeldelse og god etterforskning kan være viktig for barnet videre i prosessen med hensyn til å få hjelp og til å kunne bearbeide hendelsen (Ingnes & Kleive, 2011).

3.2 Emosjonell intelligens

Så tidlig som 1920 beskrev Edward L. Thorndike det han kalte sosial intelligens, som handler om vår evne til å forstå og motivere andre mennesker. Mange år seinere beskrev psykologen Goleman (2007) et lignende fenomen han kalte emosjonell intelligens. Selv om emosjonell intelligens er et omstridt tema knyttet til vitenskapelig etterprøving og kontroll, henleder det oppmerksomheten til viktige emosjonelle forhold i arbeidet og kan i denne studiens sammenheng være et bidrag. Begrepet emosjonell intelligens har utviklet seg langs tre ulike retninger, og det finnes også flere definisjoner på emosjonell intelligens. Mayer og Saloveys (1997) utviklet sin beskrivelse av emosjonell intelligens fra vitenskapelig forskning hvor kandidatene som ble testet måtte demonstrere sine evner heller enn å anvende selvrappport. De

definerer emosjonell intelligens som evnen til nøyaktig å oppfatte, vurdere og uttrykke emosjoner hos oss selv og andre. I tillegg inkluderer de evnen til å bruke emosjoner for å støtte tenkning, altså å kunne forstå emosjoner og bruke dem til å fremme emosjonell og intellektuell vekst (Mayer & Salovey, 1997). Goleman (2007) legger til at ved selvbevissthet, handler det også om å være knyttet til våre verdier og å kunne bruke disse som veiledende i beslutningsprosesser. Han fremhever at det handler om empati, harmonisering med andres følelser og å være i stand til å oppfatte hva andre føler. Ved høy emosjonell kompetanse har vi god evne til å håndtere stress, samt takle og regulere følelser slik at de forenkler istedenfor å forhindre vår evne til å løse arbeidsoppgaver (Goleman, 2007).

3.3 Løgstrup og «Den etiske fordring»

Løgstrup synes å beskrive noe vesentlig omkring tillit og ansvar som oppstår i menneskelig kontakt, som virker relevant for å forstå informantenes opplevelser. Den danske filosofen hørte til den fenomenologiske tradisjon der menneskers livserfaring er viktig. Løgstrup fremholdt at det hører til vårt menneskeliv at vi normalt møtes med en naturlig tillit til hverandre, ikke bare når vi møter mennesker vi kjenner, men også når vi møter fremmede. Gjennom å vise tillit utleverer vi oss selv, og derfor kommer gjerne en kraftig reaksjon når tilliten blir brutt. I utleveringen av oss selv legger et menneske noe av sitt liv i den andres hender, og det oppstår en fordring hos den andre om å ta vare på det andre menneske. Hvor mye som står på spill for det andre menneske er høyst forskjellig, men det ligger en uttalt anonym fordring i oss til å ta vare på det livet som tilliten legger i våre hender (Løgstrup, 1999).

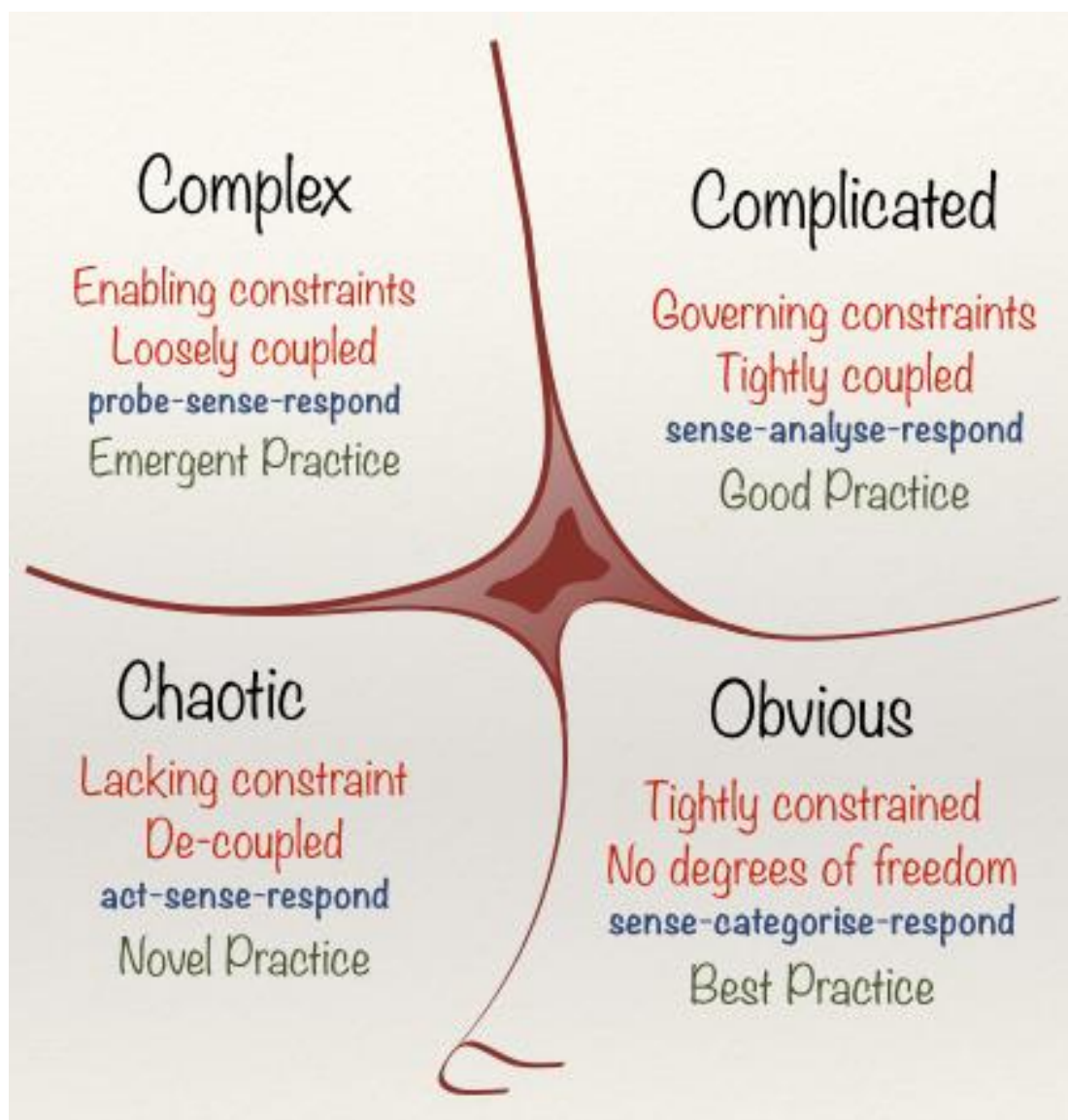
3.4 Psykologisk trygghet

Psykologisk trygghet (psychological safety) beskriver en persons opplevelse av hvor givende eller truende det er å ta mellommenneskelige risikoer i jobben sin (Edmondson, 2004). Vil nye ideer bli ønsket velkommen og bygd videre på, eller vil de bli latterliggjort og møtt med motargumenter? Psykologisk trygghet handler om hvor trygt det oppleves å skulle utfordre dagens praksis, om innovasjon blir godt mottatt, om ansatte opplever at det er takhøyde for konstruktiv debatt, og om ansatte opplever at arbeidsplassen inkluderer alle og ønsker forskjellighet velkommen. Arbeidsplasser med høy psykologisk trygghet vil ha ansatte som føler seg verdsatt og rettfærdig behandlet, samtidig som de opplever at deres bidrag blir anerkjent uavhengig av rolle og posisjon. Dermed er åpenhet, dialog og støtte nøkkelfaktorer i

en kultur med høy grad av psykologisk trygghet. Selv om psykologisk trygghet og tillit har mye til felles, er de ikke synonyme. En sentral forskjell er at graden av psykologisk trygghet antas å deles av flere, det vil si at de fleste i en gruppe har en tendens til å ha den samme oppfatning om graden av psykologisk trygghet på arbeidsplassen. Tillit knytter seg vanligvis mer til samhandling mellom enkeltindivider. I en større meta-analyse fant Frazier og kollegaer (Frazier, Fainshmidt, Klinger, Pezeshkan & Vracheva, 2017) at faktorer som rolleklarhet, kollegastøtte, gjensidig samarbeid, gode relasjoner til leder og en læringsorientert kultur, øker graden av psykologisk trygghet. Ansatte som vet hva som forventes av dem på jobben og føler seg oppmuntret av kollegaene sine, blir tryggere på å si sin mening og vil i tillegg være mer støttende når andre gjør det (Frazier et al, 2017). I den samme meta-analysen fant Frazier og kollegaer at høy grad av psykologisk trygghet fører til bedre informasjonsdeling, økt jobbtilfredshet, økt engasjement hos ansatte, mer læringsatferd som refleksjon og eksperimentering, og bedre jobbprestasjoner.

3.5 Snowdens kompleksitetsteori

Snowden og Boone (2007) sin kompleksitetsmodell kan sees på som et nyttig rammeverk for beslutningstaking og problemløsning. I modellen beskrives fire domener av situasjoner eller problemstillinger: Enkelt domene, komplisert domene, komplekst domene og kaotisk domene. Som vi ser i modellen, er domenene enkelt og komplisert beskrevet som «knowables», altså kjente. Det vil si at alle variablene er relevante fordi problemet er kjent. Problemer i et enkelt kjent domene kan vi finne løsningen på, fordi det finnes en klar årsak-virkning sammenheng og vi kan finne en «beste praksis» for å løse problemet. Problemene i det kompliserte domene kan også løses, men her finnes det flere mulige løsninger, og man må bruke ekspertise for å analysere deg frem til mulige løsninger. Her finnes ikke et fasisvar, men flere mulige gode løsninger. Felles for disse domenene er at vi kan finne en årsak-virkning-sammenheng og bli enige om hva som vil være de beste løsningene i de fleste tilfeller. Opplagt - og komplisert domene er organisert under det som betegnes som ordnet. Problemer i et opplagt ordnet domene vet vi løsningen på, for årsak-virkning er åpenbar. Problemene i det kompliserte domene finnes det også løsninger på, men man må analysere for å finne frem til løsningen. Felles for disse domenene er at man kan finne en årsak-virkning-sammenheng og «beste praksis». Problemstillingene kan derfor som oftest løses med modeller.

Figur 1. Dave Snowden, released under CC BY 3.0

De to andre domenene, det komplekse og det kaotiske, betegnes som «unknowables», altså ukjente. Her har vi ikke oversikt over alle variablene og det finnes ingen enkel årsak-virkning sammenheng. I det komplekse domenet finnes likevel muligheten for å oppdage kausale sammenhenger via å identifisere mønstre for hvordan noe henger sammen. Her finnes ikke klare løsninger, men handlinger velges ut fra tolkning av situasjon og mønstre, hvor man velger å handle for å forsterke positive mønstre og forstyrre negative mønstre. Dette kalles emergerende praksis, en praksis som blir til underveis. Uansett hvor grundig og dypt vi analyserer kan vi likevel aldri vite at vi har valgt den beste løsningen. For å skaffe oversikt i det komplekse domene kan vi bruke faglig skjønn og lytte til erfaring. I det kaotiske domene er ingenting forutsigbart og ustabilitet råder. I likhet med det komplekse domene kjenner vi

ikke alle variablene og vi mangler oversikt og predikerbarhet. I tillegg er det i det kaotiske domenet umulig å identifisere mønstre.

I det kaotiske vil handling være det som gir oss mer informasjon og dermed muligheten til å flytte situasjonen eller problemet over i det komplekse. Handlingsvalg vil ofte være styrt av faglig skjønn, intuisjon og magefølelse. I de kaotiske domenet er det «ny praksis» som preger handlinger og løsninger. Man opplever det skremmende og krevende å forholde seg til kaotiske situasjoner. Derfor vil mange enten reagere med handlingslammelse eller de vil prøve å definere disse situasjonene over i det enkle domenet hvor de kan løses med fasisvar som rutiner eller manualer. Ikke bare medfører dette at situasjonen ikke kan løses, men det vil ofte medføre at det blir verre. Snowden anbefaler å fokusere på verdier og skape trygghet som gjør at man kan feile uten at det får store konsekvenser. Videre peker han på grad av tillit til den som gjør jobben og viktigheten av at menneskelig og tverrfaglig kommunikasjon optimaliseres. Snowden råder oss til å være raus med hverandre og til å gi hverandre rask og ærlig tilbakemelding ved komplekse problemer. Ved kaotiske problemer anbefaler han bruk av klare og tydelige instruksjoner, og at vi delegerer myndighet til de som er midt oppe i situasjonen slik at de kan fatte raske og tydelige beslutninger (Snowden og Boone, 2007).

4. Metode

4.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming og design

Kvalitativ metode springer ut fra humanvitenskapen. I motsetning til naturvitenskapen som forsøker å forklare et fenomen, forsøker humanvitenskapen å forstå fenomenet.

Grunnforståelsen er at verden kan oppfattes i ulike versjoner avhengig av hvilket ståsted man har (Malterud, 2017). Den hermeneutiske erkjennelsestradisjonen handler om tolkning av meninger i menneskelige uttrykk som utgangspunkt for forståelse. De kvalitative forskningsmetodene bygger på det fortolkende paradigmat hvor subjektet anerkjennes og undersøkes av forskeren som er et sentral og medvirkende redskap. I denne forståelsen bruker man en induktiv tilnærming, som innebærer at vi trekker slutninger fra det enkeltstående til det allmenne.

Ifølge den kvalitative orientering bør prosesser og fenomener i verden beskrives før det kan utvikles teorier om dem, og forstås før de kan forklares. Det metodologiske grunnlaget til denne studien bygger på en hermeneutisk og fenomenologisk tilnærming, og kan sies å ha et fortolkningsbasert vitenskapsteoretisk ståsted. Fenomenologi i kvalitativ forskning retter oppmerksomheten mot de subjektive erfaringene hos informantene, forsøker å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver og utfra forståelsen om at den virkelige virkeligheten er den menneskene oppfatter (Kvale & Brinkmann, 2015).

Utvikling av kunnskap er en fortolkningsprosess der empirien som forskeren samler inn må settes inn i en større forståelsesramme. En slik forståelsesramme kalles hermeneutikk. I hermeneutikken legges det spesielt vekt på forholdet mellom deler og helhet, og den kontinuerlige vekslingen mellom enheter og helhet kalles den hermeneutiske metode. En slik tilnærming innenfor kvalitativ forskning vil forsøke å forstå sosiale fenomener som informantenes opplevelse, ut fra den enkeltes informants perspektiv opp mot helheten av det alle informantene har formidlet. Gjennom samtale og meningsfortolkning sikter den kvalitative forskeren å forstå nyanserte beskrivelser om den intervjuedes livsverden gjennom ord. Forståelsen i den fenomenologiske tilnærmingen er at virkeligheten kan aldri fås med i alle detaljer uansett bruk av metode. Så det nærmeste man kommer den reelle virkeligheten er det fenomen mennesket oppfatter, og som flere oppfatter på samme måte (Jacobsen, 2015).

4.2 Intervju som metode

I denne studien er kvalitativt forskningsintervju valgt som metode. Postmoderne tilnærming til intervju fokuserer på intervjuet som et sted der det produseres kunnskap. Kvalitativ forskning kan gi kunnskap om menneskelige erfaringer, og det kvalitative intervjuet søker å forstå menneskets livsverden gjennom språk. Selv om forskeren gjerne har kunnskap om temaet det skal intervju om, tilstrebes det å møte den som intervjues på en åpen og fordomsfri måte. I et kvalitativt forskningsintervju produseres kunnskap sosialt, det vil si gjennom interaksjon mellom intervjuer og informant. I denne studien; mellom informanten som har erfaring med å avhøre barn som er mistenkte for seksuelle overgrep, og meg som forsker.

For å ha en viss kontroll på hvilke tema det skulle snakkes om, valgte jeg i denne studien semistrukturerte intervju med åpne spørsmål. Samtidig ville jeg åpne opp for at informantene kunne beskrive opplevelsene med egne ord og få snakke om det som for dem var viktig og

gav mening. Jeg utarbeidet en intervjuguide som hjelp til meg selv i intervjuene og som inneholdt følgende tema: Hva informantene opplevde som gode og dårlige erfaringer med å avhøre barn som var mistenkt for seksuelle overgrep, hva informantene opplevde påvirket og hva som var utfordrende. Intervjuguiden inneholdt også spørsmål om hva som gjorde det lettere for dem å være i politiavhørene, hvordan informantene opplevde det i etterkant av politiavhørene - om noen saker ble hengende ved og eventuelt årsaken til det og hva som kunne gjort det lettere å håndtere avhørene i etterkant. Spørsmål om hvordan fagmiljøet rundt påvirket det å være avhører var også med, og om det var noe erfaring eller kompetanse som hadde vært viktig for dem å ha i forkant av avhørene og om det var noe kompetanse de var i behov av å få mer av.

I intervjuene var målet å få en dypere forståelse av informantenes opplevelser relatert til forskningsspørsmålet og hvordan de skapte mening i sine opplevelser. For å belyse opplevelser av mening, ble informanten bedt om å beskrive spesifikke situasjoner (Malterud, 2017). Intervjuguiden var utgangspunktet for intervjuet, men ble brukt med fleksibilitet. Ved det første intervjuet fulgte jeg guiden ganske punktvis, men vurderte det hemmende i forhold til informantens formidling. I de neste intervjuene startet jeg samtalen ut fra intervjuguiden, og brukte den deretter som en sjekklister eller hjelp for meg selv dersom informantene stoppet opp i sin formidling. Informantene fikk dermed muligheten til å snakke mest om det de var opptatt av å formidle. Dette ble gjort i troen på at deres opplevelser burde komme mest mulig til uttrykk uten forstyrrelser og avbrytelser, men gjennom tilstedeværelse og aktiv lytting.

4.3 Tematisk analyse

I studien har jeg valgt tematisk analyse som metode for analysearbeidet. Metoden kan brukes relativt uavhengig av metodologiske tilnærminger, og blir beskrevet som en egnet for forskere som er nye innenfor kvalitativ metode. Tematisk analyse er en metode for å systematisk identifisere, organisere og tilby innsikt i meningsmønstre (temaer) på tvers av datasett på en fleksibel måte. Gjennom fokus på mening på tvers av datasett, får forskeren muligheten til å se og gi mening om kollektive eller delte betydninger og opplevelser. Meningsmønstrene må være relevante i forhold til det aktuelle forskningsspørsmålet som utforskes (Braun & Clarke, 2012).

Tematisk analyse er en trinnvis modell i seks faser, hvor fase en innebærer å bli kjent med innholdet i dataene gjennom å lese og re-les intervjuene. I fase to begynner den systematiske

analysen gjennom koding av hele datasettet. Det handler om å identifisere viktige trekk ved dataene som er relevante for å svare på forskningsspørsmålet og gi koder som er en blanding av beskrivende og fortolkende. Alle kodene samles deretter sammen for senere stadier i analysen. I fase tre begynner analysen å ta form med skifte fra koder til temaer. Kodene undersøkes og data samles for å identifisere betydelig bredere meningsmønstre og få frem potensielle tema. I denne fasen handler det om å konstruere tema mer enn å oppdage dem. Fasen innebærer å samle data som er relevante for hvert tema, vurdere levedyktigheten til hvert tema og begynne å utforske mellom temaene. I fase fire evalueres temaene opp mot datasettet for å fastslå om de forteller noe overbevisende historie om dataene og om de svarer på forskningsspørsmålet. I fase fem handler det om å definere og navngi tema. Detaljert analyse av hvert tema. Utarbeide omfanget, fokuset og bestemme historien til hvert tema. I modellens siste fase seks, produseres det skriftlige arbeidet gjennom veving av analytiske fortellinger og dataekstrakter. Analysen settes så i en større sammenheng i forhold til eksisterende litteratur (Braun & Clarke, 2012).

4.4 Datainnsamling

Utvalg

Denne studien har et strategisk utvalg av informanter. Det vil si at informantene er valgt på grunn av egenskaper og funksjon som er viktig og særdeles relevant i forhold til problemstillingen studien belyser (Kvale & Brinkmann, 2015). Utvalgskriteriene i studien var informanter med erfaring i å avhøre barn mistenkte for seksuelle overgrep. Informantene er rekruttert fra to forskjellige politidistrikt. Det var ingen kjent formell samarbeidskontakt mellom distriktene. Politidistriktene ble valgt fordi de hadde engasjement og erfaring med å foreta politiavhør og oppfølging i samarbeid med barnehus. I kvalitative studier er det en fordel at materialet ikke blir for stort, samtidig som en viss størrelse er nødvendig for å få bredden representert. Det anbefales en plass mellom åtte og ti informanter (Malterud, 2017). Denne studien har åtte informanter, da det i forhold til masteroppgavens tidsramme ville blitt utfordrende med flere. Informantene bestod av fem kvinner og tre menn i alderen 25-58 år på intervjuetidspunktet. De åtte informantene var de som meldte seg til studien. Med unntak av en, var alle syv på intervjuetidspunktet i arbeid hvor de avhørte barn mistenkte for å ha begått seksuelle overgrep. Den ene informanten hadde gått over til annen stilling få uker før intervjuet, men hadde arbeidet med avhør av mistenkte barn helt til intervjuetidspunktet. Informantenes erfaring varierte fra 1 ½ år til 35 år innenfor politietterforskning med seksuelle

overgrep. Antall gjennomførte avhør varierte fra to til et udefinert antall, og utdanning varierte fra ordinært kurs i kreativ avhørsteknikk til tilrettelagt avhørskompetanse. I studien har informantene fått et nummer i tilfeldig rekkefølge, tallet er oppgitt i parentes bak sitatene som presenteres.

Rekruttering

Informantene ble rekruttert fra to forskjellige politidistrikt med stor geografisk avstand. Jeg kontaktet begge stedene ved å ringe leder for avsnittet i det ene distriktet og leder for Barnehuset i det andre distriktet. Det ble ved den første henvendelsen gitt godkjenning til å invitere informanter til studien. Informantene i mitt eget politidistrikt ble rekruttert gjennom informasjon om studien og direkte forespørsel fra meg. De fire andre informantene ble rekruttert gjennom leder for barnehuset i politidistriktet. Informasjon om studien ble sendt ut til teamet hvor informantene var ansatt, med mulighet for å trekke seg etter å ha lest informasjonen. Rekrutteringsprosessen opplevdes positiv ved at fire informantene meldte fra via mail at de ønsket å delta, og fire henvendte seg direkte til meg. Alle åtte gjennomførte intervjuene.

Hensikten med å rekruttere fra to forskjellige politidistrikt har vært å få mest mulig bredde i intervju materialet med hensyn til informantene. Års erfaring, antall gjennomførte politiavhør, alder eller utdanning ble ikke satt som utvalgs kriterier, siden utvalget skulle representere den variasjonen som finnes blant avhørere i politidistriktene. Ønsket var å ha best mulig forutsetninger for sammenligning av likheter og forskjeller i datamaterialet. Jeg utarbeidet intervjuguide (vedlegg 1) som ble utformet med tanke på åpne spørsmål kombinert med fleksibilitet. Jeg hadde ti forhåndsdefinerte spørsmål, med to underpunkter på et av spørsmålene, og rom for oppfølgingsspørsmål som ikke stod i intervjuguiden. Avsatt tid til hvert intervju var 50 minutter, noe jeg klarte å gjennomføre på kun et av intervjuene. De resterende syv varte mellom 60-70 minutter.

Samtykke, datainnsamling, transkribering og oppbevaring

Prosjektet er godkjent av Etikkomité - Fakultet for helse - og idrettsvitenskap (FEK) og Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD) (vedlegg 2). Informantene er voksne over 18 år som har selvstendig samtykkekompetanse til å delta i forskningen. Informantene har samtykket til å delta som fagpersoner i sin rolle som avhører. Informantene fikk på forhånd informasjon om studien; bakgrunn, hensikt og bruk av datamaterialet, samtykke, muligheten

til å trekke seg, oppbevaring av data, sletting av data, anonymitet etc. De fikk beskjed om at de ikke trengte å forberede seg, da studien problemstilling var deres opplevelser av å avhøre barn som er mistenkte for seksuelle overgrep. Informantene bekreftet sin frivillige deltakelse og skrev under på samtykkeerklæringen i forkant av intervjuene (vedlegg 3). Informantene ble informert om at de ville bli sikret anonymitet. Informantene har formidlet egne opplevelser fra det å avhøre barn mistenkt for seksuelle overgrep. Selv om et velfungerende intervju omkring egen praksis ofte kan oppleves godt og berikende, fikk informantene informasjon om muligheten for samtale med psykolog på barnehusene dersom intervjuene i etterkant førte til tanker og følelser som ble vanskelige.

De åtte intervjuene ble tatt opp på lyd på to ulike mobiltelefoner. Opptakene ble overført til stasjonær pc på Statens barnehus for å bevare sikkerhetskopier frem til studien var ferdig. Jeg vurderte det som sikkert å lagre tekstene i politiets dataprogrammer. Da studiet var ferdig ble lydopptak slettet etter gjeldende retningslinjer fra Norsk senter for forskningsdata (NSD). Utskrift av intervjuer er et omfattende arbeid, men en god analyse av kvalitative data krever denne formen for dokumentasjon (Jacobsen, 2015). Jeg fikk hjelp til transkribering av intervjuene av en kollega i politiet, som i sin stilling transkriberer lyd til tekst ved de tilrettelagte avhørene som gjennomføres i politiet. Ved å få transkriberingshjelp av en ansatt med taushetsplikt vurderte jeg taushetsplikten ivaretatt. De intervjuene som inneholdt mest sensitiv personlig informasjon valgte jeg å transkribere selv. Ved studiens slutt ble alt oppbevart datamateriale ved Statens barnehus slettet, og vil bekreftes til NSD.

Kontekst

Hvilken kontekst intervjuene foretas i, kan også få konsekvenser for informasjonen vi får inn (Jacobsen, 2015). Fem informanter ble intervjuet i et samtalerom ved Statens barnehus, foreslått av meg med tanke på tidsbesparing. To ble intervjuet på den lokale politistasjonen og en i lokalene ved eget arbeidssted. Sted ble foreslått av informantene med hensyn til hva som var praktisk gjennomførbart for dem. Informasjonen som fremkom i intervjuene må forståes i sammenheng med den situasjonen de fremkom i, og kan ikke løsrives fra denne sammenhengen (Malterud, 2017).

4.5 Forskningsetikk

Studier som studerer atferd bør redegjøre for etiske aspekter. Etisk forskning handler om mer enn å følge regler, det handler om å bruke vitenskap og menneskelig forståelse (Ruyter,

2003). Jeg har valgt å fokusere på flere etiske aspekter inkludert informert samtykke, konfidensialitet og forskningens mulige konsekvenser for individer og grupper. Mitt eget forhold til temaet som skal undersøkes har jeg også hatt fokus på, da jeg har særlig rådgiver ansvar i forhold til barn som mistenkte. Forskerens forhold til tema kan påvirke hva forskeren undersøker, datainnsamlingen, hvilke resultater man får og hvordan resultatene tolkes (Busch, 2018).

Informasjon og samtykke

Ved intervjuenes start minnet jeg dem om muligheten for å kunne trekke seg, for å forsikre meg om at de ikke opplevde at «bordet fanget». Alle informantene ønsket å delta, og skrev under på samtykkeskjema. Jeg takket for deltakelsen, og formidlet hensikten med studien. For å skape forutsigbarhet og trygghet før intervjuene startet, informerte jeg kort om hvordan intervjuet var planlagt gjennomført, om tidsrammen, opptak, egen rolle og om intervjuguiden med utgangspunkt i deres opplevelser. Informantene skrev under samtykke og fikk gjentatt informasjon om muligheten for samtale med psykolog i etterkant ved behov. I intervjuene startet jeg med å spørre om de gode erfaringene knyttet til avhørene av barna som er mistenkte for overgrep. Dette for å skape trygghet med å dele opplevelser gjennom å snakke om positive erfaringer først, før spørsmålene knyttet til mer utfordrende erfaringer ble introdusert.

Forforståelse

Forforståelsen kan sees på som den ryggsekken vi bringer med oss inn i forskningsprosjektet, før prosjektet starter. Hvordan jeg som forsker samler, leser og tolker informasjonen i studien påvirkes av min forforståelse. Motivasjonen for et bestemt tema er ofte påvirket av vår forforståelse (Malterud, 2017). Som ansatt ved Statens barnehus har jeg et ekstra ansvar for den faglige utviklingen og oppfølgingen av barn som er mistenkte for seksuelle overgrep. Gjennom denne erfaringen har jeg møtt mange barn og familier, observert politiavhør av barn mistenkt for overgrep og jeg deltatt i drøftinger omkring tematikken i sakene. Erfaringen fra dette arbeidet bringer jeg med meg inn i studien. For eksempel har studien blitt påvirket av min bekymring for ivaretagelsen av politiavhørerne og barnet. Jeg bærer i tillegg med meg kunnskap som jeg ikke er bevisst, som er taus og som vil påvirke forskningsprosessen, spesielt i analyse prosessen.

Fire av informantene er også i det daglige mine kollegaer, noe som kan ha innvirket på intervjuene og i neste omgang studien. De er blant annet kjent med mitt engasjement for barn mistenkt for overgrep. Det kan ha medført at de kjente seg forpliktet til å for eksempel fokusere på barn som mistenkt med større engasjement enn de opprinnelig hadde, fremheve samarbeidet med barnehuset som positivt eller unnlate å fortelle om negative følelser for barna. Sett fra et annet perspektiv kan det å være kollega har ført til en ekstra fortrolighet.

Ved presentasjonen av funnene er det et etisk spørsmål om jeg som forsker har klart å gi et rettferdig bilde av deltakernes opplevelser. Som forsker har jeg makten til å tolke funnene påvirket av min egen subjektivitet, samtidig skal jeg være lojal mot og representere informantenes perspektiver. For å styrke påliteligheten til studien har jeg forsøkt å holde forskningsprosessen så gjennomsiktig som mulig. Følgende har jeg eksempelvis valgt å inkludere mange sitater. Gjennomgående i studien er det tilstrebet å beholde en refleksiv holdning til både hva som fremkom i intervjuene, i analysen av tekstene og ved de etiske aspektene av studien. Jeg har hatt jevnlige drøftinger gjennom alle studiens faser med veileder.

Anonymitet

Politivhørere som gjennomfører politivhør ved de ulike arbeidsplassene er begrenset, og flere kjente til hvem som meldte seg til studien, noe som utfordrer anonymisering. Jeg har derfor unnlatt å navngi hvilke politidistrikt informanter ble rekruttert fra. Informasjon omkring rekrutteringsprosessen i eget politidistrikt ble en utfordring da mitt arbeidssted ikke er anonymt. Informantene ble lovet anonymitet, og jeg har derfor foretatt enkelte grep. Deltakerne er presentert i tilfeldig blandet rekkefølge, og kjønn og bakgrunn blandet for å sikre større grad av anonymitet. Det fremkom personlige opplevelser i intervjuene som var relevante for studien, og disse er formidlet uten å underbygge med sitater. Enkelte setninger i teksten er omgjort på en måte som fremmer anonymiteten, men ikke endrer innhold. Eksempel på dette er omskriving av dialekt, ordbruk som kjennetegner personen etc.

4.6 Egen analyse

Det er forskjellig måte å nærme seg en tematisk analyse på. Med tanke på mitt forskningsspørsmål har jeg valgt en induktiv, erfaringsmessig og essensialistisk tilnærming. Det vil si at koding og temautvikling har vært styrt av innholdet i dataene, gjenspeilt det eksplisitte i dataene og fokusert på å rapportere en antatt virkelighet som er tydelig i dataene

(Braun & Clarke, 2012). Temautviklingen vært styrt av innholdet i intervjuene med informantene. Gjennom deres opplevelser oppstår tema som rapporterer en antatt virkelighet. I analysearbeidet beveget jeg meg gjennom trinnene i modellen, og hadde i hele analyseprosessen drøftinger med veileder for å ha en felles tolkningsprosess. Jeg startet i fase en med at jeg i etterkant av intervjuene førte en logg med de umiddelbare tankene jeg fikk. Hensikten med dette var å bevare de umiddelbare inntrykkene før jeg begynte å gå nærmere inn i helheten. For å bli videre godt kjent med innholdet i intervjuene lyttet jeg først til de åtte intervjuene og notere umiddelbare refleksjoner og første inntrykk av innholdet. Deretter leste jeg gjennom alle intervjuene, markerte med farger, tok notater og begynte å tenke på hva dataen betydde og hva som kunne være relevant for forskningsspørsmålet. Jeg forsøkte på dette tidspunktet å forholde meg til den rene teksten og frigjøre meg fra hvilke avhører som hadde sagt hva i hvilken kontekst.

I fase to begynte jeg arbeidet med kodingen for å identifisere viktige trekk ved dataene som var relevante for å svare på forsknings spørsmålet. Jeg overførte de transkriberte tekstene til Nvivo 12, et dataprogram for analyse av kvalitative data. Hvert intervju ble lest gjennom og hele teksten ble gitt koder som identifiserte viktige trekk ved dataene som var relevante for forsknings spørsmålet. Jeg satt etter dette med et stort antall koder, da jeg vurderte det som enklere å kaste koder enn å gå tilbake til datasettet og kode om. Det store antallet koder ble gått gjennom en gang til, hvor flere koder som hadde samme innhold ble slått sammen under felles kodenavn. Enkelte fikk nytt navn og noen koder med innhold uten relevans ble slettet.

Gjennom fase tre undersøkte jeg kodene inngående med hensikt å fange opp det i innholdet som kunne hjelpe meg å fremme tema. Jeg forsøkte her å identifisere et bredere meningsmønster for å komme frem til potensielle temaer. Jeg så her etter sammenhenger og meningsfylte mønstre i dataene og undersøkte hvilke koder som delte felles trekk. På dette tidspunktet satt jeg med fjorten tema. Jeg forsøkte å se nærmere på forholdet mellom temaene for å identifisere om noen kunne sees i sammenheng, hvilke som trengte å stå alene og hvilke jeg foreløpig måtte ha i tema «diverse». På dette tidspunktet ble fjorten temaer til ni. Det begynte å bli tydeligere at et tema var overordnet. De andre åtte teamene var mer spredt, der enkelte tydelig kunne sees i en sammenheng mens andre stod alene.

I fase fire evaluerte jeg de ni temaene opp mot kodene og datasettet, for å fastslå om hvert tema fortalte noe overbevisende om dataene og om de var relevante for å svare på

forskningsspørsmålet. Jeg stilte meg spørsmål om temaet var meningsfylt, hva det inkluderte og utelukket, om det var «tynt eller tykt» og om sammenhengen i forhold til andre tema, eller koder. Her ble det tydelig for meg at enkelte av de ni temaene handlet om det samme eller noe annet når jeg så dem opp mot spørsmålene og datasettet. Jeg valgte for eksempel å innlemme kode «avhører sin opplevelse av eget fagfelt» i kode «avhører sin opplevelse av mål med arbeidet i møte med barn som er mistenkte» siden det ved detaljert lesing viste seg å handle mest om utfordringene som oppstår når målet med avhøret er forskjellig. Likeså valgte jeg å innlemme enhet «avhører sin opplevelse av krysspresse» inn i enhet «avhører sin opplevelse av målet med å avhøre barn som er mistenkte», siden jeg gjennom detaljert lesing så at krysspresset oppstod som et resultat av forskjellig mål hos de involverte aktørene. Videre fortsatte jeg slik med alle kodene, noe som på dette tidspunktet reduserte kodene til sek tema.

I fase fem og seks dykket jeg mer detaljert inn i analysen av hvert tema. Jeg gjennomgikk de seks temaene grundig opp mot datasettet, slo tre tema sammen, lagde et nytt og endret temanavn i mer spesifikk retning av hva tema inneholdt. For eksempel ble temaet om mål med avhøret gitt navnet «Etterforske og ivareta barnet», for dataene formidlet at det var det overordnede for opplevelsene rundt mål med avhøret. Når jeg så temaene opp mot helheten, fremstod et tema mer overordnet de andre temaene, og det var informantenes opplevelse av ansvar for - og en følelse av, å lure barnet. Jeg satt på dette tidspunktet igjen med fire tema. Videre i denne fasen ble omfanget og fokuset rundt hvert tema utarbeidet, og utvalg av hva som skulle presenteres ble valgt. Jeg forsøkte å få frem hva som var unikt og spesifikt med hvert tema, og spesielt gode sitater som tydeliggjorde temaene ble lagt til. Sammen med veileder oppsummerte jeg essensen i hvert tema i noen få setninger, da dette opplevdes som en god test på de definerte temaene. Deretter utarbeidet jeg historiene til hvert tema.

5.Resultater

Felles for alle informantene var deres opplevelse av at politiavhør av barn mistenkt for overgrep var komplekse, og inneholdt en mengde dilemma og paradokser. På den ene siden har man fokus på etterforskning og det straffbare forholdet. Man har fokus på mistenkte sine rettigheter, mulige konsekvenser av politisaken og en forventning fra arbeidsgiver om informantens nøytralitet. På den andre siden var det fokus på barnets sårbarhet, behov for trygghet og ivaretagelse, og barnets naturlige behov for informanten som medmenneske.

Gjennomgående opplevde informantene at tross mye nedlagt arbeid i forberedelser, forløp avhøret sjelden som planlagt. De stod stadig ovenfor nye komplekse problemstillinger, blant annet som følge av et barn som i varierende grad befant seg i en krise som følge av avdekkings situasjonen. Temaene som presenteres er et resultat av analysen i sin helhet, og fire tema kjennetegnet funnene og fremstod som det sentrale i informantenes opplevelser: (1) Politiavhør av barn mistenkt for overgrep, en kategori som ikke finnes. (2) En opplevelse av å lure barnet. (3) Omsorg for barnet og den utenkelige tematikken (4) Balansere empati og selvbeskyttelse.

Jeg har valgt å presentere hvert tema med en oppsummering i starten, og deretter utvide med konkrete eksempler presentert som undertema. Temaene blir presentert i en rekkefølge som setter dem i sammenheng med hverandre for å skape en helhetlig historie om det totale datasettet. Informantenes stemmer kommer frem som sitater som underbygger temaene. Tema som ble opplevd av samtlige informanter presenteres som hovedtema, og tema som ble opplevd av noen informanter presenteres som underkategorier.

5.1 Politiavhør av barn mistenkt for overgrep, en kategori som ikke finnes

Informantene skulle gjennomføre et politiavhør i en straffesak mot et barn etter mål for voksne. Manglende tilpasset avhørsmodell og uklare mål for avhøret, gjorde at de ble usikre, foretok tilpasninger og det resulterte i forskjellig praksis.

Deres utgangspunkt var gjennomføring av et politiavhør

For informantene var mandatet i utgangspunktet konkret, avgrenset og håndterbart. Oppgaven deres var å gjennomføre et politiavhør som ledd i en etterforskning. En beskrev det slik: *«Jobben din er å innhente informasjon og finne ut hva som faktisk har skjedd»* (7). De forklarte at politiavhøret hadde som mål å belyse saken gjennom informasjon som enten bekreftet eller avkreftet mistanken om hva som hadde hendt. Informantene var opptatt av politiets ansvar for å være objektive og få frem flere perspektiver, som en av dem sa: *«politiets jobb er også å finne ut av hva som ikke har skjedd»* (1).

Å måtte navigere i etiske dilemmaer ved å prøve seg frem

Informantene opplevde det utfordrende at det ikke forelå en tilpasset avhørsmetodikk for barn som er mistenkte. Avhørsmodellen for politiavhør er utviklet i forhold til voksne i straffesaker, og informantene mente at metoden ikke kunne overføres til barn som mistenkte.

Flere av informantene hadde utdanning i tilpasset avhørsmetodikk for barn som fornærmede og vitner, men det førte også til dilemma for dem. En informant forklarte: *«Er det riktig at det er vi som skal avhøre de mistenkte, for vi er jo veldig sånn, skal pushe på for å få de til å forklare seg og fortell mer om det og, for de fornærmede har jo forklaringsplikt. Det har jo ikke de mistenkte. Så det er jo en ting som man må være veldig sånn bevisst på i forkant»* (5).

I mangel på en tilpasset metodikk tok informantene utgangspunkt i det ordinære politiavhøret, og tilpasset det etter beste evne avhøret av det mistenkte barnet. En informant uttrykte det slik: *«Ja, for nå blir det jo bare på en måte å føle seg litt frem og gjør egentlig akkurat sånn som vi gjør med de voksne mennene og damene, bare med barn»* (3). Alle måtte finne «sin vei», og erfaring, utdanning og bakgrunn påvirket tilpasningene de gjorde i politiavhøret. Resultatet ble forskjellig praksis: *«Vi har jo ikke samme regelverket på de mistenkte barnene ... Og da blir det også litt sånn ... ja, kan bli litt ulikt håndtert da»* (6). Informantene var bekymret for hvilke konsekvenser den ulike praksisen medførte for barnets rettsikkerhet. En av dem sa: *«For det skal vi være veldig bevisst på, og det ser en jo litt i forhold til at det er forskjellig praksis rundt forbi. Noen kjører tøffe avhør i den forstand at de bruker ikke metodikk i det hele tatt»* (7).

Informantene opplevde at de foretok en kontinuerlig vurdering mellom å påse at de ivaretok etterforskningsoppdrag kombinert med å ivareta barnet, men det viktigste for dem var barnet. En sa: *«.....vi skal etterforske, men ikke for enhver pris»* (1). På den ene siden hadde de som politi ansvar for å få saken belyst gjennom politiavhøret og på den andre siden satt de med et barn som ikke passet inn i metodikken de skulle bruke for å utføre oppdraget. En beskrev det slik: *«... hvis det er en som forteller så føler jeg at da har man hatt en bedre dag på jobben da, enn hvis det er noen som ikke forteller. Men så er det også hvis de ikke vil snakke om det, så hvor mye skal vi pushe på de da»* (5).

Den kontinuerlige vurderingen opplevde informantene krevende, og de stilte seg spørsmål med hvor godt barnet var ivaretatt når systemet er som det er: *«... jeg føler vel egentlig ikke at systemet fullt ut er godt nok til å ivareta disse unge når vi bruker den metodikken som vi gjør. Ja, så vi ... må ha etikken utrolig langt fremme i panna vår. For det skal vi være veldig bevisst på, og det ser en jo litt i forhold til at det er forskjellig praksis rundt forbi. Noen kjører tøffe avhør i den forstand at de bruker ikke metodikken i det hele tatt»* (1).

De forskjellige tilpasningene og den ulike praksisen opplevde informantene førte til faglige og

etiske dilemma på dette området: «Hvis en spiller registeret sitt fullt ut, i forhold til en avhørssituasjon og en har en mindreårig, så må en være veldig bevisst på det at du kan i realiteten få dette barnet til å fortelle akkurat det du vil» (1). Informantene etterlyste andre retningslinjer for bedre å ivareta barn som er mistenkte, da de mente at rettsikkerheten til barnene er truet med dagens praksis. En av dem sa: «...vi har et utviklingspotensial i forhold til dilemmaene ... hva er det vi ikke bør gjøre for at vi faktisk skal risikere å gjøre de urett ...» (1).

Når retningslinjene ikke fantes ble målet uklart

Informantene opplevde at målet med politiavhøret var uklart for dem når de avhørte barn som var mistenkte. Selv om utgangspunktet var en straffesak og avhøret skulle opplyse saken, var ikke målet for noen av informantene at barnet skulle straffes. Dersom barnet var under den kriminelle lavalder kunne barnet uansett ikke straffes. Var barnet over den kriminelle lavalder kunne konsekvensen bli straff, men da som regel i form av oppfølging eller andre tiltak, ikke i form av fengsel. Metodikken i et politiavhør er bygd opp i forhold til en straffesak, og informantene opplevde det utfordrende at den ikke ivaretok helhetsperspektivet. Informantene vurderte og tilpasset etter beste evne for å inkludere andre mål i tillegg til å belyse det straffbare. Selv vurderte de forebygging og oppfølging som to av de viktigste målene med politiavhøret, og så på det som viktig å tilrettelegge for at andre hjelpeinstanser som var involvert fikk informasjon som kunne være av betydning for å ivareta barnet etter avhøret. «... du har et vindu å snakke med ungen der og da, det er ikke sikkert du får det igjen ... så da handler det om å ... bruke det best mulig. Vi har et lovverk som sier at vi skal jo hjelpe barneverntjenesten, det er faktisk noe vi skal gjøre. Når vi har et avhør, så tenker jeg at vi må bruke det for alt det er verd, i forhold til å få hjulpet ungen og få opplyst saken» (6).

Informantene opplevde det utfordrende å skulle gjennomføre avhøret etter mål for politiavhør i en straffesak med voksne når de skulle avhøre et barn hvor deres mål ikke var straff. Felles målforståelse blant alle sakens involverte, kontra behovet for tilpasningene var enkelte ganger en utfordring. En informant sa: «... det er jo en sånn balansegang som vi har, og der har vi kanskje en liten sånn krøsj i forhold til de andre aktørene som er inne i bildet, det være etterforskere, jurister og så videre, som kanskje ... har en annen oppfatning av hva som skal foregå inne i dette rommet» (1).

Samtlige informanter opplevde at ivaretagelse av barnet og en helhetlig forståelse var det

viktigste i avhøret. En sa: «... *det aller viktigste tenker jeg i forhold til oss avhørere, det er ... fenomenforståelse, du må ha det i bunnen ... Etterspør det som er viktig ...*» (7). Flere holdt frem viktigheten av å gi barnet en god erfaring med en offentlig instans som politiet, og tilrettelegge for andre hjelpeinstanser sitt arbeid og deres muligheter for å ivareta barnet etter avhøret. Informantene formidlet at deres prioriteringer i forhold til stort fokus på å hjelpe barnet og dermed fremskaffe informasjon også utover straffesaken ble noen ganger utfordrende i det interne samarbeidet. En sa: «... *det handler ikke om å «dikke dare» heller på en måte ... det er ikke det det handler om ... det handler om å ha et grunnlag for å kunne få den mest korrekte forklaringen*» (6).

Bekymret for oppfølgingen etter politiavhørene

Informantene opplevde uro for hvordan sakene som omhandlet barn som mistenkte for overgrep ble vurdert, prioritert og etterforsket når det generelle antall anmeldte saker var økende uten påfølgende ressurser til å kvalitet sikre. En informant uttrykte uroen slik: «... *fabrikk produksjon*» ... *avhørene må ikke bli sånn, at vi bare ... okay jeg skal avhøre den, vi kjører gjennom ... da er vi på feil spor*». (7). Og en annen sa: «*Sakene må etterforskes på en god måte ... jeg har stilt meg spørsmålet mange ganger ... Er vi flinke nok til det?*» (7). De var bekymret for om sakene ble nedprioritert i forhold til kvalitet på etterforskning og krav til erfaren avhører, fordi det i neste omgang kunne true disse barnas rettsikkerhet. Sakene hvor barnet var under den kriminelle lavalder opplevde de at fortere ble nedprioritert, og en informant sa det slik: «*selv om barnet ... har vært under den kriminelle lavalder, og det i utgangspunktet er ... en sak som blir henlagt på grunn av det ...er det en sak som blir registrert på den unge ... og derfor er det viktig at rettsikkerheten blir godt ivaretatt da også*» (7).

Informantene løftet frem utfordringen med at barn som er mistenkte ikke «må», men «kan» avhøres på Barnehuset og «om mulig» av avhører med barnefaglig kompetanse. De var bekymret for om valgfriheten førte til at de mistenkte barna ble «den tapende part» når prioriteringer ble foretatt i en hverdag som bestod av stor saksmengde, mangel på erfarne ansatte, fokus på fristbrudd etc. De bekymret seg for hva det i praksis medførte for barn som mistenkte. En sa: «... *jeg redd for at, det som vi gjør da det blir bare et sånn mistenkt avhør som man ikke tenker over at det er faktisk, at en ikke er så sårbar som den er da, sant*» (8). Informantene fremholdt viktigheten av å ha et langtidsperspektiv med tanke på forebyggingsansvaret politiet har. En av dem sa det slik: «*Vi ønsker å forebygge, og hva er da den beste*

måten å forebygge på da? Det er å ivareta de her sakene på en veldig god måte, gi dem som eventuelt overgripere en god oppfølging så vi kanskje klarer å endre atferd» (7).

5.2 En opplevelse av å lure barnet

Til forskjell fra tilrettelagte avhør av fornærmede barn og vitner hvor avhørsleder har ansvar for å lede avhøret og de andre aktørene var fast tilstede, opplevde informantene at det ble lagt et stort ansvar på dem ved politiavhør av barn som er mistenkte. De måtte vurdere, tilpasse og gjennomføre avhøret uten at noen kunne kvalitetssikre arbeidet deres underveis og uten å kjenne til konsekvensene. Tross tilpasningene opplevde de ofte at barnet ikke hadde forutsetninger for å forstå rekkevidden av de valgene det tok i avhøret med for eksempel å fortelle, noe som medførte at informantene følte de lurte barna.

Økt kunnskap økte ansvarsfølelsen for barnet

Informantene opplevde at deres barnefaglige forståelse gjennom utdanning og erfaring var en viktig og nødvendig ressurs for å ivareta barna i et politiavhør. Det utfordrende for dem med økt kunnskap og innsikt var at det medførte større forståelse for kompleksiteten og dilemmaene når praksis ikke var lagt opp på en måte som ivaretok barna. Økt kunnskap førte dermed til økt ansvarsfølelse. En av dem sa det slik: «... *det er noe med det å kombinere den tydelige politirollen og ... samtidig ivareta de og skjønne at de ikke vet sitt eget beste ... Så er det et barn, så er det et ungt menneske, så du har jo et himla ansvar» (2).*

Med tanke på sårbarheten hos barnet anså informantene kontaktetableringen som like viktig med disse barna som ved avhør av fornærmede barn og vitner. De vektla «å bli kjent» med barnet ved å forsøke å snakke om «ufarlige tema», for å bidra til mest mulig trygghet. De oppfattet kontakten med barnet som «grunnmuren» de bygde avhøret videre på, og som la premissene for resten av avhøret. Samtidig opplevde de seg usikre på hvor god kontakt de skulle etablere med barnet, for ikke «å forlede» barnet til å fortelle utover det barnet selv ville. En informant uttrykte det slik: «... *hvis de da får sånn tillitt og vi får så god kjemi her vi sitter og vi har det så hyggelig og greit. Og så plaprer de i vei, og så plaprer de seg rett inn i noe enda verre ...» (1).*

Usikkerhet rundt barns muligheter til å forstå informasjonen

Informantene var forpliktet til å gjøre barnet kjent med mistanken, rettighetene og konsekvensene av anmeldelsen. De opplevde at informasjonen de gav barnet var for

kompleks og formell for barnet å forstå, og syntes det var utfordrende å tilpasse informasjonen kombinert med å ivareta innholdet. De understrekte at mottaker av informasjonen var et barn, som hadde andre forutsetninger for å forstå informasjon som var beregnet på voksne i en straffesak. Når barnet i tillegg befant seg i en akutt og vanskelig situasjon og var definert som særlig sårbar, opplevde de at det begrenset mulighetene for barnet til å forstå både sin rett til å ikke fortelle og mulige konsekvensene ved å fortelle. Selv om dilemmaet ikke nødvendigvis ble løst ved å ha forsvarer og rådgiver tilstede ved avhøret, fremholdt informantene at det gav dem mye større trygghet for at barnet ble ivaretatt. I forhold til å ha forsvarer tilstede sa en informant: «... å erkjenne straffeskyld, i forhold til alt det her så tenker jeg at som barn så er du ikke i stand til å skjønne hva vi spør om ... Så jeg tenker at det er nødvendig at du har en advokat som kjenner til både prosessen og reglene da, sånn at de faktisk vet hva de svarer på» (6). Og i forhold til rådgivers rolle sa en annen informant: «... det som er det viktigste er jo at det er en rådgiver til stede og følger avhøret. Det er det aller viktigste» (7).

Informantene opplevde det belastende at de ofte var usikre på om barnet egentlig hadde forstått informasjonen, og opplevde det utfordrende å vurdere om de skulle fortsette avhøret eller avslutte. De så på det som sitt ansvar å vurdere og avgjøre hva som var til barnets beste og fremholdt at de heller ville avslutte avhøret enn å gjøre barnet urett. En sa: «Og hvis ikke jeg har forståelsen av at de forstår rettighetene sine, da nei, da avhører jeg ikke. Så har du en jurist som sier de må bli avhørt. Ja, men jeg avhører ikke de ...» (4). Informantene stilte spørsmål ved om et barn uansett evner å forstå rekkevidden av informasjonen slik som den i dag fremlegges i et politiavhør. Denne usikkerheten opplevde de svært belastende, fordi politiavhøret kunne få alvorlige konsekvenser for barnet. Flere informanter sa at de egentlig ikke trodde at barnet hadde forutsetninger til å forstå informasjonen som ble gitt, og dermed ikke hadde forutsetninger for å ta de valg de tok.

Ansvar for å ivareta «alle» barna

Parallelt med å ta vare på det mistenkte barnet, opplevde informantene det som viktig å foreta avhøret på en måte som ivaretok «alle barna» i saken. De hadde som oftest god kjennskap til avhøret av fornærmede, noe som også påvirket dem: «For spesielt disse sakene så blir vi så påvirket av den fornærmede, og det er jo ikke rart, for det er kanskje et lite barn som har fortalt. Det går rett i hjertet på oss og vi kan ikke forestille oss ...» (1). Med kjennskapen til omkostningene det har for et barn å bli utsatt for seksuelle overgrep, opplevde de et ansvar for

å få det mistenkte barnet til å fortelle og dermed opplyse saken for fornærmedes del. Informantene fremholdt at historiene til det fornærmede barnet og eventuelt vitnene var subjektive, og trengte ikke stemme overens med historien til det mistenkte barnet. Selv om det skulle vise seg at barnet hadde gjort noe det var mistenkt for, kunne det være viktig for barnet selv og saken, at barnet fikk fortalt sin opplevelse av situasjonen. Av den grunn opplevde informantene ansvar for å legge til rette slik at barnet kunne fortelle. En informant sa: «*At du gir ... en mulighet da til den du avhører til å fortelle, det er ditt ansvar, det er ditt ansvar det til å legge til rette ...*» (7).

Ansvar for å respektere barnets rett til ikke å fortelle

Informantene opplevde det som sitt ansvar å vurdere og avslutte avhøret om barnet gav uttrykk for tvil i forhold til å ville fortelle. «*De har rett på å si at ikke de ønsker å forklare, men da er det samtidig så er det jo vår jobb å legge forholdene til rette sånn at de faktisk forstår at, det er kanskje bra for deg å fortelle. Men kanskje er det heller ikke. Altså, ikke sant, så du er i den ...*» (1). De opplevde at de ikke gjorde jobben sin om de valgte å fortsette dersom de var usikre på hva barnet ønsket. En uttrykte det slik: «*... for det er veldig fort gjort å gå på som avhører og bare overhøre barnet, og bare kjøre på, og da tenker jeg du gjør en veldig stor feil som avhører*» (7). Informantene opplevde det som viktig å ta valg i tråd med egne verdier og holdninger: «*... du må være tydelig på dine etiske grenser i forhold til at hvis det blir sånn og sånn, så stopper jeg faktisk avhøret*» (1).

Ansvar for konsekvensene når barnet fortalte

Ved å tilrettelegge for at barnet kunne fortelle kom det frem at informantene kjente på ansvar for hvilke konsekvenser det fikk for barnet. Usikkerheten omkring hva som ville bli utfallet for barnet opplevde de som belastende. Informantene formidlet at de ikke hadde oversikt over verken straffereaksjon eller oppfølgingstilbud, verken underveis i avhøret eller i lang tid i etterkant: «*... du føler et ansvar ... konsekvensene. Hva nå, når vi er ferdig, hva skjer med deg nå?*» (2). Informantene opplevde det vanskelig at konsekvensene både kunne bli gode og dårlige for barnet, og at resultatet i stor grad var påvirket av deres vurderinger i avhøret. Som en av dem sa: «*... du tenker liksom ... hvis gutten hadde holdt kjeft så hadde han ikke fått ... men da hadde han heller ikke fått den hjelpen han trenger*» (1).

5.3 Kontakten med barnet og den utenkelige tematikken

Kombinasjonen av å skulle ivareta et barn i en sårbar situasjon, forholde seg til det barnet fortalte og samtidig ta vare på seg selv - opplevde informantene krevende. De vektla å være tilstedeværende voksne i kontakt med egne verdier som og ivaretakende i forhold til barnets følelsesmessige behov. Informantene var kjent med tematikken, men det utenkelige i disse avhørene var at den som hadde begått overgrepet var et barn som parallelt var sårbart og trengte å bli ivaretatt.

Det viktigste var informanten som menneske

For å bidra til trygghet for barnet viste informantene at de måtte være tilstede som medmenneske i avhøret, og at egne verdier og holdninger påvirket hvordan de som avhører fremstod i kontakten med barnet. En av dem sa: *«det handler om dine holdninger som avhører, du må ha en holdning til at det faktisk er barnet som vet best ... en anerkjennende holdning til barnet»* (7). For å være tilstede i kontakten opplevde informantene at de mentale forberedelsene var av like stor betydning som saks forberedelsene. Dersom de ikke klarte å være mentalt tilstede ble det merkbart i kontakten med barnet, og av barnet. *«Det må være samsvar mellom det du sier og ditt kropps språk. Det er det første, for barnet leser deg uansett. Skjønner med en gang om du mener det du sier ...»* (7).

Informantene opplevde at de på en måte var avhengig av å tone seg inn på barnet for å oppnå ekte kontakt, og det samtidig førte til at de lot seg berøre av barnet. En av dem sa: *«... det er jo sånn møte med menneskene ikke sant noen bare treffer mer enn andre bare fordi at du klarer å ta inn over deg»* (4). Når kontakten med barnet ble etablert og barnet viste tillit til avhører skjedde det noe med dem. En informant beskrev det slik, *«En fantastisk opplevelse på mange vis. Det å treffe et barn ... få en kontakt med et barn og få den tilliten fra barnet. Sånn at barnet forteller om vanskelige tema og det at du ser at det gjør noe med barnet ... det har gitt meg som politimann utrolig mye»* (7). De beskrev at når barnet viste tillit og åpnet opp for informanten til bakenforliggende historier, berørte det informanten ekstra. Som en av dem sa: *«... du sitter med dem, du blir så naken ...de blir så nakne og sårbare at det gjør noe med deg. Og hvordan de selv takler den sårbarheten og hvordan de er og, det er klart at det bare går inn det»* (2).

Sårbarheten hos barnet utløste omsorg for barnet

Informantene opplevde at barna befant seg i en spesiell og vanskelig situasjon når de var i et

politiavhør, og var bekymret for den følelsesmessige belastningen det medførte for barnet. En sa: «... ikke minst det traumatiske med en sånn situasjon ikke sant, der du havner i et søkelys og mye fordømmelse og ... disse er sårbare ...» (7). For å kunne møte barnet best mulig var de opptatt av å ha kjennskap til barnets bakgrunn før avhøret. Deres erfaring var at barna ofte bar med seg mangelfull omsorg og belastende livshendelser, og at de derfor var ekstra sårbare i et politiavhør. De så det som viktig å bruke tid på å forstå barnet utfra de forholdene barnet befant seg i, uten at det for dem handlet om å forsvare handlingene deres. Når informantene fikk bakgrunns historikk og forståelsen for hva som hadde ført barnet inn i rollen som mistenkt, beskrev de at det berørte dem emosjonelt. En informant sa det slik: «... når en hører disse unge fortelle ... så opplever en de egentlig som vanvittig sårbare. I den forstand at, en skal ikke bortforklare det de har gjort, men en forstår litt mer av hvorfor de har havnet i den situasjonen ... noen av dem har manglet noe underveis ... nå sitter du med barnet foran deg» (1).

Når det skjedde ting i avhøret som forstyrret kontakten, opplevde informantene det som sitt ansvar å reparere kontakten. Når kontakten av ulik grunn ikke lot seg reparere var det belastende, fordi det førte til at barnet ikke fikk fortalt sin historie og at de som avhører var årsaken til det. En sa: «... jeg føler jo på en måte litt at jeg ikke strekker til. Litt sånn at ikke jeg klarer, sånn at det er litt min feil også. Sånn at jeg burde jo klare det her ...» (3) og en annen sa: «... jeg tenker på et avhør ... hvor jeg rett og slett avsluttet, jeg ... mistet egentlig kontakten på en måte ... jeg tenkte mye på det etterpå, det var ingen god følelse ... at gutten selv ikke fikk mulighet til å fortelle for det var ikke sikkert at det var riktig alt som var kommet fra fornærmede ... det var ikke hans fortelling» (7).

Flere av informantene opplevde at barnet vekket omsorgsfølelser i dem, og at de fikk behov for å hjelpe og ta vare på barnet. Dette gjorde det vanskelig for dem å behandle dem som mistenkte. Samtidig hadde de erfaring med at det i politikulturen kunne bli sett på som uprofesjonelt å bli emosjonelt aktivert og ikke minst i forhold til en mistenkte. Samtlige opplevde at kulturen var i endring og at de var bevisste på det naturlige i å bli berørt i møte med et annet menneske, spesielt når det var et barn. En av dem sa: «... jeg merker mer og mer nå, at de som avhører den mistenkte har behov for å forsvare de, ikke sant, på samme måte. Og det må vi gi rom for, for det er litt av disse følelsene vi sitter med selv, ikke sant? ... det er jo ikke bare de som er fornærmede, det er jo faktisk også de som er mistenkte som gjør noe med deg ... når du da går bak så oppdager du så uendelig mye» (2).

Den utenkelige tematikken

Når barnet valgte å fortelle kunne innholdet være utfordrende for informanten å forholde seg til. De fleste av informantene var erfarne med tematikken, seksuelle overgrep, men forskjellen i disse sakene var at det var et barn som hadde utført seksuelle overgrep. Det opplevdes utenkelig. Som en informant sa: «... *det er helt uforståelig og det gjør veldig inntrykk. Fordi min egen oppvekst og barndom har vært så langt unna*» (3). De beskrev at det var vanskelig å få det til «å stemme», at et barn kunne utføre seksuelle handlinger på nivå med voksne når de var barn. Samme informant beskrev hvordan det var vanskelig å forene med egen forståelse og la til: «... *sakene er såpass, liksom uforståelig og sånn, det er en helt annen verden, det gjør jo at det er mye større påkjenning ...*» (3).

Betydningen av erfaring

Det å få barnets tillit slik at det fortalte og så skulle forholde seg til det utenkelige som barnet fortalte om, opplevde informantene som krevende. Samtlige informanter frarådet at avhør av barn som er mistenkte for seksuelle overgrep ble gjennomført av unge uten erfaring, både med tanke på konsekvensene det kunne få for barnet videre og med tanke på informanten selv. Flere mente at erfaring minsket belastningen, og beskrev sin tidligere erfaring med komplekse, akutte og belastende situasjoner som et viktig grunnlag for dem for å gjennomføre politiavhørene av mistenkte barn på en kvalitetsmessig god måte. En av dem sa: «... *jeg mener du trenger erfaring, og at ikke det er de yngste som skal ...de hendelsene jeg har gjort med erfaring på å avhøre i drapssaker og alt, de mener jeg kommer meg til gode, i disse sakene ... noen år, både som operativ å være ute på åsted og møte folk i akutte saker. Da lærer du deg det akutte ...*» (2).

Informantene trodde at lite erfaring kombinert med et så stort ansvar kunne gå på bekostning av både kvalitet på arbeidet og ivaretagelse av avhører. En informant med mindre erfaring beskrev det slik: «*Det er jo på en måte det å ikke få ... oppfølging og det å bare bli kasta ut i det uten noe som helst opplæring ... jeg tenker jeg var jo mer bare heldig på mitt første avhør*» (3). Informantene erfarte at avhør av barn mistenkte for seksuelle overgrep utfordret dem på mer enn andre avhør. En av informantene beskrev det slik: «... *det synes jeg er vanskelig du føler egentlig at du sitter med både en siktet og en fornærmede i samme avhør*» (1). Tross utfordringene med å avhøre disse barna, opplevde informantene at disse erfaringene gjorde dem mer kompetente i andre type avhør, og en sa det slik: «... *det å av og til avhøre noen som er mistenkte, det tror jeg gjør noe med oss som avhører av de*

fornærmede. For det er det der objektivitet, altså vi blir veldig påvirket, og alle vi avhører tror vi på omtrent. ... du skal tro i utgangspunktet, men du blir litt sånn, altså vi må huske at vi er politi» (1).

5.4 Balansere empati og selvbeskyttelse

Kombinasjonen av å skulle være åpen for kontakt med barnet og beskytte seg selv var en utfordrende kombinasjon for informantene. Deres håndteringsstrategier innebar blant annet å skape emosjonell distanse ved å fokusere på arbeidsoppgavene og barnets følelser og ved å sette egne følelser til side. Å være forberedt, vite at barnet fikk oppfølging og snakke med kollegaer var viktig for å håndtere belastningen.

Betydningen av å være forberedt

Informantene opplevde det viktig å være godt forberedt i forhold til det de kunne forberede seg på, blant annet å sette seg godt inn i sakens dokumenter og være innstilt på å møte et barn. Ved gode forberedelser ble det lettere å takle det uforutsigbare, for de kunne aldri vite hva barnet kom til å fortelle eller hvor utfordrende avhøret ville bli å gjennomføre. En av dem sa dette om selvbeskyttelse «... hvis du er forberedt, så takler du det mye bedre enn når du ikke er forberedt. Det er jo derfor politiet overlever ... Da har du allerede dannet deg forsvarsmekanismer i hodet som gjør at du tenker liksom hvordan skal jeg takle det. Det er sterke inntrykk, det er ikke det, men du har på en måte, du er forberedt mentalt» (4).

Fokuserte på arbeidsoppgaven

Informantene fortalte at de fokuserte lite på egne følelser i avhøret, dette for å kunne beholde fokuset på barnet og gjennomføringen av avhøret. Flere formidlet at de som politi fokuserte på viktigheten av objektivitet og nøytralitet, da dette hjalp dem til å beholde en hensiktsmessig distanse for bedre å kunne ivareta både «saken», barnet og seg selv. En uttrykte det slik: «jeg skal ikke si jeg er ufølsom, for empatien må være der, den må være der. Men du kan ikke kjenne for mye på følelsene dine, da, og for egen del da føler jeg hvert fall ikke jeg blir klartenkt nok for å si det sånn» (1).

Evne til selvbeskyttelse varierte

Informantene opplevde at evne til selvbeskyttelse varierte. En sa: «Og så er det jo selvfølgelig dagsform og alt, altså sånn er jo vi mennesker, vi har jo ikke skjoldet oppe hele tiden på samme måten» (4) og en annen sa: «... hvis jeg er i en stresset situasjon ... utenfor jobben ting

... så merker en det på seg selv at en er ikke helt koblet på ... en merker at en er litt ute av fokus, litt ukonsentrert ... da har du ikke nok antenner ute til å catche alt som kommer» (1).

Enkelte barn utfordret selvbeskyttelsen mer enn andre uten at informantene visste hvorfor. Følelsen ble beskrevet som: *«Noen går veldig under huden på deg ... altså det er noe sårt med de ikke sant ... Jeg føler liksom, og det er der som jeg tror gjør at vi ikke, vi må passe på å skille ...» (2).* Møte foreldrene utfordret selvbeskyttelsen ekstra, for konsekvensene av avhøret ble enda tydeligere: *«... han var livredd for å fortelle det ... hva kommer mamma og de til å si? Mamma og pappa hadde store planer for meg ... kan du hjelpe meg å fortelle det? (...) Og så er det liksom runde to Det er mange ganger det som er det verste» (2).*

Egne følelser i etterkant av avhøret

Flere av informantene gav uttrykk for at de var blitt vant til å leve med tematikken. En sa: *«... det er jo en del av yrket da, det med å leve med traumatiske hendelser» (4).* Alle informantene formidlet at avhørene påvirket dem, men hva de var i behov av varierte. Flere av informantene formidlet at de bearbeidet det meste alene, eller om mulig snakket de med en kollega som arbeidet med det samme. Informantene sa at det som oftest var i etterkant av avhøret at de kjente hva avhøret hadde gjort med dem, og at de oppdaget et behov for å snakke med noen. En sa: *«Mens etterpå så tenkte jeg okay, det hadde jo ikke gjort noe egentlig å bare snakke med en, ikke fordi at jeg følte meg noe, jeg slet ikke, men bare liksom bare for å få fortalt en person hvor sykt dette er» (3).* Noen av informantene var usikre på hva avhørene egentlig gjorde med dem, fordi de hadde erfaring med at det i etterkant hadde vists seg at noe de trodde ikke påvirket dem likevel gjorde det. En informant uttrykte det slik: *«... det kom noen reaksjoner som var veldig uventet ... Jeg hadde egentlig ikke vært helt bevisst på dem ...» (1).*

Noen av informantene hadde erfaring at de i etterkant merket at de burde hatt hjelp til bearbeiding. Informantene hadde tilbud om debriefing i gruppe og samtaler med psykolog. For noen var det utfordrende at det var gruppetilbud, da de opplevde det ble overflatisk. For andre var det utfordrende å skulle kjenne etter og åpne opp. En beskrev: *«... nå har de jo begynt med det nye prosjektet med psykolog og der er det flere som har gått der da. Men jeg har ikke gått der, men jeg burde selvfølgelig ha gjort det. Jeg er redd for å rote oppi, kommer masse opp vet du ...» (4).* Flere av de erfarne fremholdt det menneskelige i å reagere følelsesmessig på belastningene, og en sa: *«For du tror du er udugelig hvis ikke du takler dette følelsesmessig.*

Men de som får en reaksjon de er dugelige, for de er menneskelige oppi dette. Så derfor, og det må vi lære de unge til at de har lov å si ifra ...» (2).

Tematikken var vanskelig å dele med andre

Informantene kjente det utfordrende å skulle dele sine erfaringer fra avhørene av mistenkte barn med andre uten spesifikk forståelse for tematikken. Det var vanskelig for både ektefelle, venner og kollegaer som arbeidet i samme organisasjon å forstå. Informantene opplevde ofte at tematikken var «fremmed og utenkelig» for andre. Når de fortalte måtte de forholde seg til følelsene hos den andre i tillegg til sine egne, noe som ble mer energitappende enn givende. En beskrev: «... det der evinnelige ...at du orker å snakke med disse her ... det er det der hatet, som jeg skjønner, fordi de skjønner ikke hva det er. Og det er slitsomt» (2). For informantene kunne det også være utfordrende å få forståelse internt, gjennom at det var avhør av en mistenkt.

For andre fremstod det som et avhør av en mistenkt, mens det for informantene var et møte med et barn. De forskjellige forståelsene av avhøret førte til at det ble komplisert å skulle snakke om følelsene og en informant beskrev et slik: «... når ...vi skal ha endebrifing ..., så er det jo alltid sånn at du hører på den som har avhørt fornærmede, og stakkars de og de har opplevd sånn og sånn. Men jeg merker mer og mer nå, at de som avhører den mistenkte har behov for å forsvare de, ikke sant, på samme måte. Og det må vi gi rom for, for det er litt av disse følelsene vi sitter med selv, ikke sant? ... det er jo ikke bare de som er fornærmede, det er jo faktisk også de som er mistenkte som gjør noe med deg ... når du da går bak så oppdager du så uendelig mye» (2). Informantene fremholdt deres erfaring med at det i politikulturen er høy terskel for å kjenne på egne følelser, og at det ført oppstod en oppfatning om å være uprofesjonell og en redsel for å ikke være «ryddig» dersom de fokuserte på egne følelser. En av dem sa: «Og så skal vi være proffe og ha tråden og sånn i arbeide, men vi må få lov til å kjenne på de følelsene» (2).

Behov for å tilhøre et fellesskap

Informantene opplevde at kollegaer som arbeidet med det samme var viktig for egen ivaretagelse. Utfordringen med å dele det med andre førte til et ekstra behov for å tilhøre et miljø som arbeidet med det samme og dermed inneholdt forståelse for problematikken. Å snakke med andre om tematikken og egne følelser var lettest med kollegaer i samme situasjon. En informant sa: «...vi er et team, så vi sparrer litt med hverandre ... vi kan jo

bruke hverandre ... visst ting er vanskelig da ... det er mange som ikke skjønner hva det innebærer (...) Men vi som er internt vi vet jo det» (6).

Informantene fremholdt både Barnehuset som avhørsarena, og rådgivers tilstedeværelse på Barnehuset som en trygghetsskapende faktor for dem. De opplevde det juridisk, faglig og mer etisk riktig å avhøre barn som er mistenkte ved Barnehuset. Informantene opplevde det viktig å få barnefaglig veiledning, vite at rådgiverne observerte barnet og at barnet i etterkant ble gitt tilbud om oppfølging. En av dem uttrykte: «... tryggheten for at vi er i et miljø hvor vi vet at disse barna blir ivaretatt ... Det tror jeg gjør mye for oss som avhører» (2).

Flere av dem la vekt på at ansvaret og usikkerheten omkring mulige konsekvenser for barnet, ble lettere for dem når de viste at barnet og familien ble tatt vare på. Med tanke på barnets rettsikkerhet var det også tryggende når forsvarer var tilstede ved avhøret på Barnehuset og kvalitetsikret arbeidet deres. Informantene fremholdt et behov for å få mer kunnskap om barn mistenkte for overgrep, og opplevde kunnskapsutvekslingen med barnehuset som utviklende og tryggende for dem selv som avhørere i saker hvor barn er mistenkte for seksuelle overgrep. Enkelte bekymret seg for oppfølgingen for barn som ikke ble avhørt ved Barnehuset, og en sa: «... hva skjer med de som er avhørt ute, nei de blir sikkert overlatt til seg selv da ... vi har også voksne som har gått fra avhør og tatt livet sitt ikke sant» (8).

Behov for å handle i tråd med egne verdier og utgjøre en forskjell

Informantene beskrev at det var beskyttende for dem når de forstod at de utgjorde en positiv forskjell i barnets liv, og arbeidet deres var i tråd med deres verdier. De fremholdt spesielt troen på hjelp og oppfølging, og en sa: «At de blir fulgt opp, det er det viktigste for meg å vite» (4). For informantene utgjorde var det også av betydning når de observerte at barnet hadde omsorgsforhold som ivaretok dem, for det gav dem tro på at konsekvensene for barnet ville bli til det bedre. En uttrykte: «... jeg blir lettet når jeg ser at det er foreldre som er oppegående og fornuftige ...» (8).

Samtlige informanter fremholdt betydningen av å være tro mot egne verdier, holdninger og hvor viktige de var for beslutningene de foretok seg. En av dem sa: «Åpenhet og ærlighet. Det gjelder alle avhør det» (7). Flere nevnte det å være et menneske barnet kunne stole på, som opptrådte ærlig og redelig ovenfor barnet. Uroen for at barnet opplevde seg sviktet av dem når det forstod konsekvensene i etterkant av avhøret bekymret enkelte, fordi det gikk på tvers av

hva de som menneske stod for. Flere av informantene fortalte at det var mer belastende for dem å ikke kunne handle i tråd med egne verdier og holdninger i avhøret enn å forholde seg til tematikken. En sa: «... *man trenger å få snakket om det etter fordi det sitter liksom i kroppen* (3). De fremholdt det trygt når de kunne dele dilemmaene med en kollega i samme team, for å slippe å være alene med tankene.

Erfaring påvirket belastningen

Informantene fremholdt betydningen av erfaringen deres som en viktig beskyttelsesfaktor ved gjennomføringen av politiavhørene. De formidlet at erfaringen deres hadde endret hvordan de forholdt seg til dilemmaene i avhørene, og at de brukte sin tidligere erfaring fra komplekse situasjoner i avhør av barn som var mistenkte for overgrep. I tillegg var erfaringen med på å gjøre det lettere å bære ansvaret. En av dem sa: «*Jeg mener du bør ha erfaring, jeg mener du bør ha vært etterforsker noen år før du hiver deg på dem. Fordi det er unge sårbare, det er ikke en som har begått et tyveri, det er helt spesielle ting, det er vanskelig ting å snakke om og det er veldig mange ting du skal ta vare på. Så er det et barn, så er det et ungt menneske, så du har jo et himla ansvar*» (2). Informantene fremholdt at det med erfaring også påvirket hvordan man klarte å forholde seg til tematikken og gjennom det ikke fremvise holdninger som kunne være til skade for barnet. En sa: «... *når jeg begynte i politiet ... klarte ikke skille person og handling ... det hadde skint igjennom hos meg at jeg hadde fordommer og hadde følt avsky ... du greier ikke legge lokk på det som berører deg sånn*» (4).

Informantene med lang erfaring uttrykte bekymring for om prioriteringene i politidistriktene førte til at unge uerfarne ble satt til å gjennomføre komplekse politiavhør av barn som mistenkte. Deres bekymring var knyttet til både ivaretagelse av avhøreren og rettsikkerheten til barnet. En avhører sa: «*Du må ... ha noen som faktisk er skolert og egnet til å gjennomføre et slikt avhør. Det er ikke bare å ta hvilken som helst polititjenestemann eller kvinne til å gjøre det, for da gjør du feil ovenfor tjenestemannen også*» (7). En annen sa: «... *jeg synes jo sånn prinsipielt, så burde det vært stilt samme krav til avhørene av de mistenkte, fordi at det er, mange av de er sårbare, det er liksom ... folk med spesielle utfordringer og da tenker jeg at da bør du ha kompetanse på det området*» (4).

Egen emosjonelle og relasjonelle kompetanse

Informantene formidlet gjennomgående at det som i møte med barnet var av størst betydning var hvordan de fremstod som menneske, og hvordan de klarte å skape kontakt med barnet. De

opplevde at deres verdier og holdninger påvirket hvordan de fikk til kontakten med barnet og hvordan de valgte å gjennomføre avhøret. De opplevde det avgjørende at de klarte å skape forutsigbarhet og trygghet i rommet, slik at barnet ble ivaretatt og de selv klarte å gjøre gode vurderinger. Det var i tillegg det beste grunnlaget for gjennomføring av politiavhøret. De emosjonelle ferdighetene til avhører beskrev informantene som nødvendige, men som noe som ikke formelt ble fokusert på og vektlagt. En informant sa: «... som politi har du hatten som avhører på deg. Men det er en side effekt av et avhør. Den terapeutiske effekten av avhøret. Men det er ikke den hatten du har på deg, men det er en sideeffekt» (7).

6. Diskusjon

I overensstemmelse med tidligere forskning viser disse resultatene at informantene opplevde det å avhøre barn som er mistenkte for seksuelle overgrep som komplekst, utfordrende og belastende. Det var overraskende hvor mange dilemma informantene måtte forholde seg til i politiavhørene, og hvor utfordrende de opplevde det var å håndtere dem.

6.1 Å sitte med et enormt ansvar alene uten bruksanvisning

Informantene i studien mente at avhør av barn mistenkte for overgrep er en viktig del av politiets arbeid, men de var bekymret for om ivaretagelsen av disse barnas emosjonelle og rettslige behov var god nok. I tillegg var de usikre på om arbeidet de utførte var til det beste for barnet fordi de var klar over at avhøret også kunne føre til negative konsekvenser for barnet og familien. Snowden (2007) presiserer at det kun er ved problemstillinger av meget enkel og kjent karakter, at man kan forvente å finne «best practice» eller evidensbasert metodikk med konkrete løsninger. Problemstillingene som informantene beskriver tilhører de komplekse og kaotiske domenene hvor de har begrensede muligheter til å løse utfordringene sine gjennom forberedelse eller manualbaserte løsninger. I stedet måtte informantene vurdere og tilpasse sine handlinger og sin strategi under hele avhøret uten å finne entydige svar på hva som ville være riktig å gjøre. Deres beskrivelser tyder på at de vekslet mellom de komplekse og kaotiske domenene. I den grad informantene dro nytte av sine tidligere erfaringer handlet det mer om personlige og faglig trygghet enn tidligere gjennomførte handlingsforløp. Selv om informantene ønsket å forberede seg godt hadde de ingen mulighet til å forutsi hvordan avhøret kom til å bli gjennomført eller hvilke konsekvenser det ville få. Det vil si at det ikke

finnes en klar løsning eller noen form for forutsigbarhet, og at det i tillegg finnes et ukjent antall variabler og løsningsalternativ, uten at det er mulig å identifisere noen kjente mønstre i årsakssammenhenger.

Når en situasjon oppleves som kaotisk kan det føre til enten handlingslammelse eller et forsøk på å omdefinere problemstillingen til noe enkelt. For eksempel beskrev informantene at selv om barnet valgte å ikke fortelle og avhøret ble avsluttet, var ikke det en tilfredsstillende løsning verken for barnet som var mistenkt eller for de andre barna. Det var heller ikke mulig for dem å velge den «enkle løsningen» ved å «bare gjennomføre» politiavhøret, for det gikk på tvers av deres verdier om ivaretagelse av barnet.

En kompleks situasjon kan inneholde flere variabler som må tas hensyn til. Mennesker som har en høy grad av følsomhet for operasjoner er i stand til å se flere sammenkoblinger, og har en større forståelse av kompleksitet i øyeblikket. Dette fører til at de kan gjøre endringer som kan løse komplekse eller kaotiske problemstillinger (Snowden, 2007). I et politiavhør må informantene henvende seg til barnet på en måte som bidrar til å minimisere stress og potensielle traumer. Dette er en utfordrende situasjon for informantene som må imøtekomme barnet og tilpasse seg tilstanden til barnet for å lette på kommunikasjonen. Informanten må være bevisst hvordan avhørssituasjonen kan utløse negative reaksjoner og må ha som mål å ivareta barnet. Dette krever at avhører er oppmerksom på de psykologiske behovene som kan oppstå, for å redusere risikoen for re-traumatisering eller forverre barnets tilstand.

Ved problemstillinger som er komplekse eller kaotiske som avhør av barn mistenkt kan sies å være, befinner en seg ifølge Snowden i domenet for eksperter. Domenet vil være preget av flere mulige handlingsalternativer, men alle vil ikke være i stand til å se disse uten å ty til forenklede løsninger. I en slik situasjon vil riktig fremgangsmåte være å sondere først, deretter sanse, før så å respondere. Fremgangsmåten samsvarer med den måten de erfarne informantene beskriver sin praksis. I forhold til avhør av barn mistenkt for overgrep mente informantene at fastlåste regler som, at «barnet skal alltid avhøres» ville kunne skade barnet og redusere barnets rettsikkerhet. Det var tydelig at de mente gjennomføring av disse avhørene krevde faglig skjønn opparbeidet gjennom erfaring.

For eksempel mente de erfarne informantene at de hadde bruk for sin tidligere erfaring fra akutte og skarpe oppdrag i avhørene av barn som mistenkte. Da kaotiske kontekster krever hurtig respons (Snowden, 2007) er det nærliggende å tenke at informantene har erfart at den kaotiske situasjonen krever deres intuisjon og oppmerksomhet i øyeblikket, og at de derfor har tatt i bruk sin evne til å håndtere en kaotisk kontekst som ligner deres tidligere erfaringer i akutte oppdrag.

6.2 Informantene trenger støtte og noen å dele ansvaret med

Informantene opplevde et stort ansvar for barnet, og kjente det belastende å alene skulle håndtere problemstillingene som oppstod. Gjennomgående var informantene opptatt av sitt ansvar for å vurdere og håndtere politiavhøret med tanke på barnets beste. Informantene forsøkte å finne frem til gode tilpasninger, men var usikre på konsekvensene av egen håndtering. De opplevde det belastende å være bekymret for om de gjorde det rette og om de ville få støtte fra kolleger og overordnede på sine valg. Samtidig som de savnet noen å drøfte med og noen så dele ansvaret for sine beslutninger med. De hadde ansvar for å gjennomføre politiavhøret, men måtte kontinuerlig vurdere og velge hvordan de skulle håndtere situasjonen uten å kjenne til konsekvensene. Det synes som det er den belastningen som er tyngst med politiavhørene. Informantene etterlyste en tilpasset avhørsmodell, og flere å dele ansvaret med slik som ved tilrettelagte avhør. Informantenes opplevelser støttes av funnene til Albæk et al (2019) som fant at fagfolk kunne være redde for å gå inn i sakene, fordi de risikerte å bli stående alene i etterkant uten støtte og fordi de var usikre på hva slags oppfølging barnet ville få. De fant at diskusjoner med andre, lettet fagfolkens tvil omkring eget arbeid og de ble mindre redde for å ta feil.

6.3 Å bryte med forventningen om nøytralitet og objektivitet

Informantene opplevde barna sårbare, både i kraft av alder, historikk og avdekkings situasjonen. Deres erfaring var at mange av barna bar med seg livsbelastninger i form av omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Informantene formidlet at kontakten med barnet var avgjørende og la mye av premissene for avhøret. De opplevde kontaktetablering som like viktig for barn som var mistenkte, som i avhør av fornærmede barn og vitner. Med bakgrunn i barnets sårbarhet vurderte de at barna hadde ekstra behov for trygghet i kontakten med dem og for følelsesmessig ivaretagelse i avhørssituasjonen. Informantene var også bevisst deres mandat som var å innhente bevis i en straffesak og forventningen om å opptre objektiv

og nøytral. Informantene opplevde at forventningen om nøytralitet kunne forstyrre kontakten med barnet, fordi barnet oppfattet om informanten endret seg i samtalen.

Informantene fortalte at når de avhørte barnet etablerte de en kontakt som førte til at det ble viktig for dem å hjelpe og støtte barnet og det kunne være utfordrende for dem å skulle behandle barnet som mistenkt. Sett i lys av Løgstrup (1999) og den etiske fordring kan en tenke at informantene i et slikt øyeblikk blir filtret inn i et annet menneske sitt liv, og fordringen blir å utøve omsorg for det av den andres liv som er prisgitt en gjennom sammenfiltringen. Det at den andre er et barn kan tenkes å forsterke omsorg og ansvars følelsene hos informantene, noe som samsvarer med deres uttalelser om at det var vanskelig å møte barnet som en mistenkt. Sett i sammenheng med Løgstrup sin etiske fordring er det nærliggende å tenke at informantene opplevde at de holdt noe av et barns liv i sine hender, og at barnet var avhengig av deres håndtering med hensyn til å bli ivaretatt og for konsekvensene videre. Informantene var klar over at deres håndtering av politiavhøret kunne få stor betydning for barnet som var mistenkt, men også for andre barn som var berørte av overgrepene. Informantene bekymret seg for å bidra til at barnet fikk det vanskeligere, og opplevde det belastende å skulle være årsaken til at barnet fikk det verre. Informantenes opplevelser samsvarer med funnene til Albæk et al, (2017) som viste at fagfolk bekymret seg for å forverre barnets situasjon, opplevde å mangle nødvendige verktøy og tvilte på egne ferdigheter. Informantene befinner seg i en situasjon hvor et barn i stor grad er avhengig av dem som menneske, og med dette ansvaret står de alene.

Informantenes vektlegging av kontakten med barnet som noe av det viktigste for avhøret, støttes av Risan (2017). I hans avhandling pekes det på at på samme måte som det er nødvendig med en relasjonell allianse i terapi, er det i politiavhør av traumatiserte viktig å ivareta den som avhøres for å få frem pålitelig informasjon. Risan (2017) viser til at avhøreren kan påvirke den som avhøres enten negativt eller positivt. Han fremhever egenskaper som varme, respekt og tillit som fremmede for samarbeid i avhør. Han viser videre til betydningen av at avhører har en ikke-dømmende holdning med respekt for den andres opplevelse og perspektiv. Den emosjonelle kompetansen hos avhører løftes frem som avgjørende for å unngå økt belastning på den som avhøres og forhindre skade. Informantene kan sies å komme i et dilemma med hensyn til å ivareta barnets behov på den ene siden og oppdragsgivers forventninger på den andre siden. Ved «å velge» barnet risikerte de uenighet

fra arbeidsgiver om gjennomføringen av avhørene. Selv om denne studien ikke har undersøkt kvaliteten i avhøret er det interessant å nevne at informantene opplevde av å ivareta barnet virket knyttet til at barnet fikk mulighet til å representere seg selv på best mulig måte.

For informantene var det viktig å handle i tråd med egne verdier. Det var belastende for dem å være usikre på om barnet forstod informasjonen de gav. Belastningen ble forsterket av deres bekymring for om barnet overhodet klarte å forstå konsekvensene av politiavhøret. Dette gav dem en opplevelse av å lure barnet, som gikk på tvers av deres verdier og menneskesyn.

Funnene til Albæk et al (2017) viste at når fagfolkene gjorde meningsfylt arbeid som stemte overens med deres kjerneverdier, gjorde det mulig for deltakerne å takle følelsesmessige belastende situasjoner samtidig som de opprettholdt sin tro på at de kunne utgjøre en forskjell.

Det samsvarer med informantenes samstemthet omkring at det viktigste for dem i politiavhøret var at barnet var ivaretatt, selv om det utfordret etterforskningsoppdraget og kunne føre til uenigheter med de andre aktørene. Selv om informantene var tydelige i sin prioritering, snakket de mye om at de også måtte ta hensyn til etterforskningen og «de andre barna», altså de fornærmede. For informantene var det viktig å prioritere barnets beste i situasjonen. Informantene handlet og kunne først i etterkant formidle bakgrunnen for sin håndtering. De opplevde at deres håndtering av situasjonen kunne føre til diskusjoner med de andre aktørene, som hadde andre meninger om hva som skulle skje i avhørsrommet og hva som var planen. Informantenes opplevelser samsvarer med Snowden (2007) sin beskrivelse av at en kompleks situasjon gir mulighet for å finne forståelse for hvorfor ting har skjedd, men ofte først i retrospekt. Snowden poengterer at det i praksis kan bli en løsning som kanskje ingen hadde tenkt på eller ønsket seg, og at løsningen kan trigge interessekonflikter og påstander om at «du gjorde feil» eller «det er ikke det vi ble enige om», hvis vi ikke forstår handlingen i et kriseperspektiv.

Barnets reaksjoner og emosjonelle uttrykk i avhør var uforutsigbare og både barnet og barnets familie var ofte i krise. Informantene opplevde derfor at det viktigste i kontakten med barnet var å bidra til trygghet ved å være ærlige og ivaretakende voksne med evne til å være tilstede og ta imot de følelsene barnet viste. Kunnskapen omkring reaksjoner ved avdekking hos barn som har begått overgrep (Ingenes & Kleive 2011) tyder på at informantene kan møte et mangfold av følelser hos barna. Risan (2017) fremhever avhørers emosjonelle kompetanse som viktig for å kunne ivareta den som avhøres, unngå skade og for å bidra med hensiktsmessig følelsesregulering. Ifølge informantene var barnet oppmerksom på deres

mentale tilstedeværelse og fokus, og mangel på dette kunne påvirke barnets trygghet og skape forstyrrelser i kontakten. I begynnelsen av avhøret vektla informantene å gi informasjon og ved å bli kjent med barnet ved å snakke om andre tema enn det anmeldte forholdet. De fokuserte på å være aktivt lyttende, observere barnets emosjonelle tilstand og bidra med følelsesregulering ved behov. Emosjonell kompetanse kjennetegnes blant annet av evnen til å forstå hva den andre føler og hvorfor, sosial bevissthet, empati og ha evne til å takle og regulere følelser i relasjons sammenheng. Risan (2017) viser til at avhørers engasjement i relasjonelle og emosjonelle prosesser under avhøret har betydning for ivaretagelsen av den som avhøres, og fremhever den emosjonelle kompetansen hos avhører av betydning for å kunne ivareta et bredt spekter av følelser i avhøret og unngå skader. Ser en informantens beskrivelser i lys av Mayer & Salovey (1997) og Golemans (1997) beskrivelser av fenomenet, er nærliggende å tenke at informantens emosjonelle kompetanse er av betydning for hvordan de klarer å ivareta barnet i avhøret.

6.4 Manglene åpenhet og forståelse

Informantene opplevde seg alene med ansvaret i politiavhørene, og snakket sjelden med andre om egne følelser knyttet til dilemmaene de opplevde. Dersom de delte egne følelser var det med kollegaer som arbeidet med det samme i teamet. Det var en generell oppfatning om at det i politikulturen fremdeles hang igjen at en skulle opptre objektivt og følelsesmessig regulert, spesielt knyttet til mistenkte. Enkelte opplevde derfor at det var mer utfordrende å dele følelser knyttet til avhør av mistenkte, enn i avhør av fornærmede og vitner. Det var belastende når kollegaer innenfor samme etat kom med hentydninger om at de ikke kunne forstå at de orket å arbeide med problematikken, og kom med humoristiske forslag om løsninger på utfordringene i sakene. Det opplevdes belastende når drøftinger rundt faglige vurderinger ble erstattet med fokus på effektivitet og fristbrudd. De som hadde tilbud om gruppeveiledning opplevde den varierende, spesielt med tanke på opplevelsen av at de snakket overfladisk uten at de delte individuelle følelser. Informantens opplevelser i forhold til psykologisk trygghet kan tyde på at de som gruppe deler en oppfatning om at de er trygge med kollegaer i samme team, men opplever manglende psykologisk trygghet i organisasjonen ellers. Det kan virke som det fremdeles er lite åpenhet for å dele egne følelser i politikulturen. Enkelte uttrykte at det var spesielt utfordrende for de unge politietterforskerne med mindre erfaring. De opplevde en forventning om at de burde mestre følelsesmessige belastninger på egenhånd og kunne i tillegg være bekymret for å ikke få videre arbeid. Uforutsigbarheten

omkring hvilken respons de ville få, redselen for å bli oppfattet som udugelig og at nye ideer blir møtt med skepsis er eksempler på det som tyder på psykologisk utrygt miljø.

Informantene var bekymret for hvordan sakene ble prioritert og at sårbarheten hos barnet og belastningen på unge avhørere med lite erfaring ble undervurdert. Dersom det ikke er enighet om hvilket domene en befinner seg i, kan det ifølge Snowden (2007) føre til utfordringer blant annet i form av å ty til forenklete løsninger på komplekse problemstillinger. Snowden mener at flere tilnærminger innen ledelse forutsetter at situasjonen er enkel eller komplisert, slik at dersom situasjonen i realiteten er kompleks kan det føre til motstand mot forenklete løsninger. Slike forenklete løsninger ser en gjerne i form av retningslinjer, metodikk og maler.

Informantene var kritiske til bruk av avhørsmål for voksne og det kan ligne slike forenklinger. Snowden påpeker at bruk av forenklete løsninger kan føre til uønskede hendelser som i verste fall kan få fatale konsekvenser. Informantene delte bekymring for at barn kunne bli utsatt for tøffere avhør ment for voksne, når politiavhørene ikke ble gjennomført ved barnehusene. Snowden (2007) peker på at tradisjonelle organisasjoner har en tendens til å overse spørsmålet om hva det er de ignorerer, mens effektive organisasjoner ønsker å vite mer om hva de ikke vet, ha færre antakelser og sosialiserer mennesker til å legge merke til mer.

Sett i lys av teorien omkring psykologisk trygghet er informantene i stor grad avhengig av kollegaers støtte og åpenhet i kulturen for å håndtere den kontinuerlige belastningen med å arbeide i komplekst og kaotisk landskap. Dette for å kunne formidle egne følelser knyttet til opplevelsene av å gjennomføre politiavhørene (Edmondson, 2004). Informantene mente det var viktig for dem å snakke med noen som forstod deres utfordringer og at kollegaers manglende forståelse og støtte ble opplevd å øke belastningen. Informantene ønsket en avhørsmodeell tilpasset avhør av barn mistenkt for seksuelle overgrep. Etersom det også utfra informantenes beskrivelser og opplevelser dreier seg om kaotiske og komplekse problemstillinger vil en slik tilpasset avhørsmodeell alene ikke løse utfordringene for informantene. Snowden (2007) peker på faren for å anta at situasjonen er løst med enkle løsninger, når realiteten er at løsningen er kompleks og ukjent. Å følge en avhørsmodeell når man avhører barn mistenkt for overgrep blir derfor en enkel løsning som er uegnet for komplekse og kaotiske problemer.

Diamond (2008) hevdet at fornektelse og undertrykkelse kan være en del av organisasjonskulturen, der medlemmene deler motstand mot uønskede realiteter, og at utvikling stagnerer. Kan det tenkes at utfordringene omkring politiavhør av barn mistenkt for overgrep, kan handle om en «smitteeffekt» fra det kaotiske domene hvor handlingslammelse kan være et resultat? Og kan utfordringene i politikulturen med å praktisere åpenhet omkring egne følelser handle om fornektelse av vanskelige følelser knyttet til å arbeide i et ukjent kaotisk landskap som bidrar til kontinuerlig følelser av utilstrekkelighet, handlingslammelse, skyld og skam? I et arbeidsmiljø hvor ansatte i hovedsak forholder seg til barn, unge og familier i akutt krise er det naturlig å tenke at krever ekstra mye psykologisk trygghet med åpenhet omkring vanskelige følelser og rom for forskjellige følelsesmessige reaksjoner hos de ansatte. Snowden (2007) anbefaler å etablere det han betegner med begrepet feiltrygghet, for å ivareta ansatte når de arbeider med problemstillinger som befinner seg i de komplekse og kaotiske domene.

Diamond (2008) sier at et krav for å oppnå endring for å løse opp i fornektede og undertrykte følelser i organisasjonen er å erkjenne vanskelige problemer åpent. Dette stemmer overens med informantenes beskrivelser av at å snakke med kolleger om vanskelige problemer var nyttig, og at det kjentes godt å la seg intervju om dilemmaene. Ser en Diamond (2008), Snowden (2012) i sammenheng med psykologisk trygghet ville det vært hensiktsmessig å både rette fokuset mot en felles forståelse omkring å arbeide med komplekse og kaotiske saker og betydningen av psykologisk trygghet i organisasjonen. Det synes viktig å fremme åpenhet omkring de følelsesmessige utfordringene arbeidet medfører, og å opparbeide en anerkjennende kultur knyttet til deling av vanskelige følelser og tanker. Slik som utilstrekkelighet, håpløshet, maktesløshet og skyld.

6.5 Refleksivitet

Troverdigheten til studien handler om at man faktisk undersøker det man hadde til hensikt å undersøke (Malterud, 2017). Det handler om å kontrollere og undersøke feilkilder som kan ha påvirket resultatet gjennom hele forskningsprosessen fra valg av problemstilling til analysearbeid og rapportering (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette kan gjøres med å stille spørsmål om relevans i hele forskningsprosessen, og ved for eksempel å stille spørsmål om problemstillingen er i samsvar med det studien faktisk vil undersøke.

Som ansatt ved Statens barnehus har jeg kunnskap om barn som mistenkte for seksuelle overgrep. Jeg har erfaring med arbeid med relasjoner og annet terapeutisk arbeid, og begge deler har jeg hatt med meg i tolkningen av data materialet. Det kan ha vært en fordel og en ulempe i studien. Underveis i analysen har jeg forsøkt å være bevisst påvirkningen kunnskapen og engasjementet mitt kan hatt med tanke på hva jeg fokuserte på og tolket ut av analysen. Sammen med veileder har jeg jevnlig drøftet funn og vurderinger, og fått korrigeringer og råd underveis med hensikt å ivareta refleksiviteten. For eksempel har jeg forsøkt å unngå drøftinger på jobb i saker hvor barn var mistenkte i perioden hvor funn ble analysert og tema ble utarbeidet. Dette for å bringe med meg så lite som mulig av «nye» tanker i analysen.

I intervjuet var jeg interessert i deres opplevelser, et tema som i stor grad etterspør personlige følelser. Jeg opplevde at informantene en del ganger besvarte personlige spørsmål knyttet til deres følelser ved å fokusere på barnets følelser og selve avhørs oppgaven. Konteksten arbeids sted kan ha medvirket til deres nedtoning av egne følelser, eller det kan være representativt i forhold til hva som er det naturlige for dem. På den andre siden kan arbeidsrammen ha skapt trygghet, og bidratt til at de lettere klarte å fokusere på deres rolle som avhører. En mer uformell kontekst kunne ha skapt usikkerhet omkring grensene for det faglige og personlige, og ført til for eksempel mindre grad av åpenhet omkring egne emosjoner. Sett i sammenheng med informantenes uttalelser om at de fokuserer lite på egne følelser i avhørs situasjonen kan deres «nedtoning» mer handle om deres erfaring med å sette egne følelser til side for å ivareta barnet og saken. Flere av informantene opplevde det lettende å bli intervjuet og få snakke om både vanskelige og gode opplevelser, og gav uttrykk for at det hadde skapt refleksjoner hos dem i etterkant. Det kan forstås i retning av at informantene har et behov for å snakke om opplevelser og egne emosjoner knyttet til å avhøre barn mistenkte for seksuelle overgrep.

Gjennom analysen av resultatene opplevde jeg selv det jeg velger å omtale som å bli «smittet» av kompleksiteten i arbeidet til informantene. Jeg kjente det svært utfordrende å finne temaene i det komplekse, og opplevde en tilstand av kaos over lang tid når jeg forholdt meg til datamaterialet. Etter en stund kjente jeg på håpløshetsfølelse og etter hvert handlingslammelse i forhold til hvordan jeg skulle klare å finne frem til tema og få organisert funnene. Sett i lys av Snowdens (2007) sin kompleksitetsteori kan det tenkes at jeg forsøkte å forenkle et meget komplekst datamateriale, som ikke kan løses enkelt ved hjelp av en analysemodell. Et nærliggende spørsmål er hvorvidt en slik «smitte» effekt kan gjøre seg

gjeldene i en organisasjon hvor det arbeides med komplekse kaotiske problemer, og føre til handlingslammelse?

6.6 Svakheter og styrker

Intervjuene var et møte mellom informantene og meg som intervjuer. Både min og informantens tilstand den aktuelle dagen påvirket intervjusituasjonen, dialogen og hvilke tema det ble åpnet opp for. Som intervjuer var jeg uerfaren og hadde ikke prøvd ut intervjuguiden på forhånd, noe som kunne gjort meg mer bevisst på å følge opp med utfyllende spørsmål som kunne vært av betydning for resultatet. Ved gjennomgang av intervjuene var det flere ganger det ville vært naturlig å spørre mer inngående omkring noe en informant formidlet, men som dessverre ble for lite utfyllende på grunn av min manglende oppfølging av spørsmålet. Ved lytting til intervjuene ble jeg oppmerksom på at jeg enkelte ganger bekreftet eller oppsummerte det informanten formidlet, og dermed i situasjonen foretok en tolkning. Min interesse for ivaretagelsen av barn som er mistenkte for seksuelle overgrep kan ha ført til at jeg enkelte ganger etterspurte mer deres meninger i retning barnet og organisering, enn dypere inn i informantens opplevelse av hvordan det opplevdes for dem. Det kan ha påvirket resultatene og kan være en svakhet med studien. Informantene har erfaringer fra flere forskjellige avhør med ulike mennesker og tematikk. I intervjuene var de klar over studiens problemstilling, og spørsmålene som ble stilt var direkte knyttet til barn som mistenkte for seksuelle overgrep. Jeg presiserte om jeg var usikker på hvor de hentet informasjonen fra, men i sine svar vil informantene likevel være påvirket av all sin erfaring med avhør.

Som uerfaren forsker erfarte jeg analysedelen utfordrende. Jeg brukte analyseprogrammet Nvivo hvor jeg kodet hele datamaterialet. Det var utfordrende for meg å ikke tenke konkret ut fra hva informantene formidlet i intervjuene, noe som førte til et stort antall koder i starten av analysen. Gjennom veiledning fikk jeg hjelp til å «knekke koden» med å fokusere på mening på tvers av datasettet, og identifisere hva som var felles av opplevelser og beskrivelser. Min begrensede kjennskap til bruken av Nvivo, gjorde at nytteverdien ble begrenset. Jeg gikk derfor over til bruk av manuell koding ved å markere tema med farger i teksten. Det førte til mange tema, og flere runder med eliminering og leting etter mening på tvers for å kunne utarbeide tema. Gjennom veiledningen klarte jeg etter hvert å få mer avstand til data materialet, og gjennom spørsmål fra veileder få tak i de overordnede tema og hva datasettet formidlet.

Intervjuene ble gjennomført i ulike kontekster, men alle innenfor rammene av informantenes arbeids sted. Det kan ha innvirket på hvor mye informantene har delt av sine erfaringer knyttet til ledere, kollega etc. For eksempel fremkommer det mange opplevelser som handler om bekymringer for kollegaer som blir satt til avhør uten særlig erfaring. Erfarne informanter viser høy grad av bekymring og omsorg for sine unge kollegaer, men formidler lite konkret bekymring for hvordan det påvirker barnet og rettsikkerheten.

Utvalget er begrenset med åtte informanter, noe som tilsier at funnene kun kan uttale seg i forhold til disse informantene, uten å ha overføringsverdi til «alle andre» avhørere.

Halvparten av informantene var fra egen arbeidsplass, noe som kan være en svakhet med studien. Informantenes kjennskap til mitt engasjement for barn mistenkt for overgrep, og rolle som rådgiver på barnehuset kan ha påvirket svarene deres. De kan for eksempel ha kjent seg forpliktet til å snakke positivt om samarbeidet med barnehuset eller bevisst utelatt utfordrende opplevelser knyttet til kollegaer, ledelse etc.

Som forsker har jeg valgt ut det jeg gjennom analysen har kommet frem til at representerer overordnede tema i det informantene opplevde og drøftet funnene i lys av valgt teori. En annen forsker ville vektlagt noe annet, og kommet frem til andre diskusjoner og konklusjoner. Ingen av de nevnte utvalgte studiene omhandler fagfolkene som forholder seg til barn som mistenkt for overgrep, noe som må tas med i vurderingen når teoriene diskuteres opp mot funnene i denne studien.

Informantene var ulike i alder, utdanning og erfaring, noe som representerte den opprinnelige virkeligheten i politidistriktene. Valget med å rekruttere fra to politidistrikt ble gjort for å øke troverdigheten til funnene ved sammenligning. Når fremtredende tema sammenfaller øker det funnenes troverdighet med tanke på å kunne hentyde til noen tendenser. Når for eksempel utdanning, erfaring og kjønns fordeling varierte hos informantene, men representerte virkeligheten i politidistriktene ansees det som en styrke i studien. Når så forskjellige informanters opplevelser sammenfaller, for eksempel mente alle informantene at avhører burde ha erfaring før de gjennomførte politiavhør av barn mistenkt for overgrep, kan det sies å øke funnenes troverdighet. Informantenes opplevelser var likevel personlige, kontekstuelle og kan ikke overføres direkte til alle andre avhørere eller politidistrikt.

7.Konklusjon

Med utgangspunkt i informantenes opplevelser i denne studien viser deres erfaringer at det kunne være nyttig å se nærmere på, hvordan politiavhør av barn mistenkt for seksuelle overgrep organiseres og gjennomføres. Kan det for eksempel være nyttig å se på en mer tilpasset og lik praksis, for å sikre bedre støtte til avhørere og ivaretagelse av barna.

Funnene indikerer at det som synes å være den største belastningen for informantene er å stå alene med ansvaret for kompleksiteten i avhørene, med en bekymring for å handle på en måte som fører til at barnet får det vanskeligere. Det synes som om denne belastningen er større enn å måtte forholde seg til tematikken, og av den grunn viktig å ta på alvor for å bedre støtte erfarne politiavhørere. Blant annet kan det synes viktig å sikre en trygg organisasjonskultur hvor vanskelige følelser og dilemmaer drøftes åpent og hvor ansatte vet at de får støtte av sine kollegaer og overordnede også når de tar feil. I tillegg vil trolig avhørernes situasjon bedres dersom man i fellesskap jevnlig reflekterer over dilemmaer og komplekse og kaotiske problemstillinger og situasjoner for gjensidig øke hverandres handlingskompetanse.

I studien fremkommer det et ønske om felles retningslinjer for politiavhør av barn som mistenkte, på lik linje med kravene til tilrettede avhør. Et spørsmål er om felles retningslinjer kan være et bidrag for å forbedre forutsetningene for politiavhør av barn som mistenkte. Med tanke på barnets sårbare situasjon og den kontinuerlige vurdering om hensynet til barnets, kan en spørre om avhørene burde benevnes som tilrettede politiavhør. Burde man tenke en tilpasset avhørsmodell bygd på kunnskap om barn som begår seksuelle overgrep og den helhetsforståelse som må følge for å ivareta barnets beste?

Informantene etterlyser en mer tilpasset avhørsmetode, samtidig som de erkjenner at en metode alene ikke er nok for å imøtekomme kompleksiteten. Det synes relevant å se nærmere på hvordan forholdene kan legges bedre til rette for å sikre gode arbeidsbetingelser og kvalifisering av avhørere. Avhørerne trenger forutsetninger for å kunne utøve den ekspertise, erfaring og emosjonell kompetanse som er opparbeidet over flere år. Slike forutsetninger kan være forståelse i organisasjonen i forhold til kompleksiteten i avhørene, betydningen av relasjonsbygging med barnet og emosjonell ivaretagelse av barnet. Informantene etterspør økt felles kunnskapsgrunnlag, for økt felles kunnskapsgrunnlag i forhold til kompleksiteten og dilemmaene som synes å foreligge i politiavhør av barn som mistenkte. Kanskje ville

kompetansehevingstiltak for å skape et felles kunnskapsgrunnlag i organisasjonen rundt disse sakene kunne bidra til at informantene fikk større grad av forståelse, støtte og anerkjennelse.

Informantene opplevde det belastende å stå alene med ansvaret for alle avgjørelsene og for ivaretagelse av barnet. Kanskje kunne dette vært avlastet ved at en avhørsleder delte ansvaret for barnets rettsikkerhet og var tilstede under avhøret. Det fremkommer i studien en forskjell mellom erfarne og mindre erfarne informanter i forhold til grad av opplevd belastning og vurdering av egen mestring. Man kan følgende stille spørsmål om politiavhør av barn som mistenkte burde ivaretas av avhørere med en del erfaring. Avslutningsvis indikerer denne studien at avhørere vil ha nytte av psykologisk trygg arbeidskultur, som bidrar til åpenhet, støtte og anerkjennelse i forhold til utfordringer som følge av å arbeide i en ukjent, kompleks og kaotisk problematikk.

Litteraturliste

Ahern, E.C., Sadler, L.H., Lamb, M.E. & Garigietti (2017). Wellbeing of Professionals Working with Suspected Victims of Child Sexual Exploitation. *Wiley Online Library*. 26(2), 130-140 <https://doi.org/10.1002/car.2439>

Albæk, A.U., Binder, P-E. & Milde, A.M (2019) Entering an emotional minefield: professionals' experiences with facilitators to address abuse in child interviews. *BMC Health Service Research*, 19(302)
<https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12913-019-4128-8>

Albæk, A. U., Kinn, L. G. & Milde, A. M. (2017). Walking children through a minefield: how professionals experience exploring adverse childhood experiences. *Qualitative Health Research*. 28 (2). 231 - 244. doi:[10.1177/1049732317734828](https://doi.org/10.1177/1049732317734828).

Askeland, I.R., Jensen, M. & Moen, L.H. (2017). *Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd* (NKVTS rapport 1/2017). Hentet fra: https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/03/NKVTS_Rapport_1_2017.pdf

APA (2011) *Publication manual of the American Psychological Association*, 6thed. — APA, Washington, DC

Bakketeig, E., Berg, M., Myklebust, T. & Stefansen, K. (2012). Barnehusevalueringen 2012: *Barnehusmodellens implikasjoner for politiets arbeid med fokus på dommeravhør og rettsmedisinsk undersøkelse*. (PHS Forskning 6/2012). Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/58bdb19885394a5eb28f21279dfb41ea/barnehus_de_rapport1.pdf

Barne –og likestillingsdepartementet. (2016-2017). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep*. (Prop. 12 S 2017-2021). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-12-s-20162017/id2517407/>

Barbaree, H.E. & Marshall, W.L. (2006). *The juvenile sex offender*. (2). New York, US: Guilford Press. Hentet fra

https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=tGwKQSRhDq8C&oi=fnd&pg=PA1&dq=Barbaree+%26+Marshall,+2006&ots=btLs6QhZhS&sig=waUhw9e8lAK-QzkAk05WgA3Oa_k&redir_esc=y#v=onepage&q=Barbaree%20%26%20Marshall%2C%202006&f=false

Barnardos. (2014). *Research on the sexual exploitation of boys and young men* (A UK scoping study Summary of findings). Hentet fra <https://b.barnardos.org.uk/cse-young-boys-summary-report.pdf>

Busch, T. (2018). *Akademisk skriving*. Bergen: Fagbokforlaget

Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. I H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Eds.), *APA handbooks in psychology®. APA handbook of research methods in psychology, (2). Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (57-71). Washington, DC, US: American Psychological Association. <http://dx.doi.org/10.1037/13620-004>

Diamond, M. A. (2008). Telling them what they know. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 44, 348–364. <https://doi.org/10.1177/0021886308317403>

Edmondson, A. C. (2004). Psychological Safety, Trust, and Learning in Organizations: A Group-Level Lens. I R. M. Kramer & K. S. Cook (Red), *The Russell Sage Foundation series on trust. Trust and distrust in organizations: Dilemmas and approaches* (s 239-272). New York, NY, US: Russell Sage Foundation.

Frazier, M. L., Fainshmidt, S., Klinger, R. L., Pezeshkan, A., & Vracheva, V. (2017). Psychological safety: A meta-analytic review and extension. *Personnel Psychology*, 70(1), 113-165. <http://dx.doi.org/10.1111/peps.12183>

Goleman, D. (2007). *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ*. N.Y: Random House USA Inc.

Grunnloven. (1814). Kongeriket Noreg Grunnlov (LOV-1814-05-17). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-mn?q=grunnloven>

Hanson, R.K. & Morton-Bourgon, K.E. (2005). The Characteristics of Persistent Sexual Offenders: A Meta-Analysis of Recidivism Studies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(6), 1154-1163. <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2015/10/Characteristics-of-Persistent-Sex-Offenders-Meta-Analysis-of-Recidivism-2005.pdf>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser. En innføring i samfunnsfaglig metode*. Oslo: Cappelen Damm

Ingnes, E. K. & Kleive, H. (2011). *I møte med unge overgripere*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kripos. (2017). *Seksuelle overgrep mot barn under 14 år*. Kripos rapport (2017). https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/seksuelle-overgrep-mot-barn-under-14-ar_web.pdf

Kvale, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal

Løgstrup, K.E. (1999) *Den etiske fordring*. Oslo: Cappelen Damm

Långström, N. (2002). Long-term follow-up of criminal recidivism in young sex offenders: Temporal patterns and risk factors. *Psychology, Crime and law*, 8 (s 41-58). Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/233456776_Long-term_follow-up_of_criminal_recidivism_in_young_sex_offenders_Temporal_patterns_and_risk_factors

Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. J. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (pp. 3-34). New York: Harper Collins.

Miner, M., Siekert, G., & Ackland, M. (1997). *Evaluation: Juvenile sex offender treatment program, Minnesota Correctional Facility-Sauk Centre (Final Report Biennium 1995-1997)*. Minneapolis, Minnesota: University of Minnesota, Department of Family Practice and Community Health, Program in Human Sexuality.

Politidirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet. (2016).

Felles retningslinjer for statens barnehus. Hentet fra

https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/medisinske-undersokelser-i-statens-barnehus/Statens%20barnehus%20-%20felles%20retningslinjer.pdf/_attachment/inline/ccd68658-83ee-4cb3-9de2-8b176d180276:fd523332b09f0cf76d7b991e57dcf8da6a8c1d24/Statens%20barnehus%20-%20felles%20retningslinjer.pdf

Riksadvokaten. (2017). *Etiske retningslinjer for medarbeidere i påtalemyndigheten.*

(Rundskriv 2/2017). Hentet fra

<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-2017-2-Etiske-retningslinjer-for-medarbeidere-i-p%C3%A5talemyndigheten.pdf>

Risan, P. (2017) *Accommodating trauma in police interviews. An exploration of rapport in investigative interviews of traumatized victims* (Doktoravhandling) Universitetet i Bergen.

Hentet fra <http://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/16657/dr-thesis-2017-Patrick-Risan.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ruyter, K.W. (2003). *Forskningsetikk - Beskyttelse av enkelt personer og samfunn.* Oslo: Gyldendal Akademiske

Snowden, D. & Boone, M. (2007.) A leader's framework for decision making. *Havard Business Review*.

85(11), 69-76. Hentet fra <https://hbr.org/2007/11/a-leaders-framework-for-decision-making>

Straffeprosessloven. (1981). Lov om rettergangs måten i straffesaker (LOV-1981-05-22-25).

Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>

Vorland, N., Selvik, S. Hjorthol, T., Kanten, A.B. 6 Blix, I. (2018). *Tverretatlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd* (NKVTS rapport 3/2018).

Hentet fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2018/09/NKVTS_Rapport_3-18_SSA.pdf

Vedlegg 1. Intervjuguide

Vedlegg 2. Vurdering NSD

Vedlegg 3. Samtykke og informasjon til informantene

Vedlegg 1.

Intervjuguide individuelle intervju

Studien ønsker å belyse hvordan avhørere i politiet opplever å avhøre barn som er mistenkt for å ha begått seksuelle overgrep.

Fortell om gode erfaringer du har hatt med å avhøre ungdom mistenkt for SO? (Gjerne eksempler)

Fortell om dårlige erfaringer du ha hatt med å avhøre ungdom med SO? (Gjerne eksempler)

Hva tenker du påvirker avhørene?

Hva opplever du som utfordrende i avhørene?

Hva tenker du gjør det lettere å være i disse samtalene?

Vil du beskrive hvordan du har det etter disse avhørene?

- Eventuelt: Hva tror du gjør at noen saker blir hengende ved?
- Hva ville gjort det lettere å håndtere saker i etterkant?

Hvordan tror du disse avhørene påvirker deg?

Hvordan opplever du at miljøet rundt påvirker hvordan det er å være i avhørene?

Hva skulle du ønske du hadde visst i forkant, før du fikk erfaring?

Hva slags kompetanse skulle du ønske du hadde mer av?

Ane Ugland Albæk
Serviceboks 422
KRISTIANSAND S

Vår dato: 03.07.2018

Vår ref: 611201 3 TAL

Deres dato;

Deres rer

Vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning S 31

Personvernombudet for forskning viser til meldeskjema mottatt 13.06.2018 for prosjektet:

61720	Belyse hvordan avhørere i politiet opplever å avhøre barn som er mistenkt for å ha begått seksuelle overgrep
Behandlingsansvarlig	Universitetet i Agder, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Ane Ugland Albæk
Student	Siv Nina Lindland Sletten

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon finner vi at prosjektet er meldepliktig og at personopplysningene som blir samlet inn i dette prosjektet er regulert av personopplysningsloven 5 31. På den neste siden er vår vurdering av prosjektopplegget slik det er meldt til oss. Du kan nå gå i gang med å behandle personopplysninger.

Vilkår for vår anbefaling

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i melde skjemaet og øvrig dokumentasjon
- vår prosjektvurdering, se side 2
- eventuell korrespondanse med oss

Vi forutsetter at du ikke innhenter sensitive personopplysninger.

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke endringer du må melde, samt endringskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i Meldingsarkivet-

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

NSD Norsk senter for forskningsdata AS Harald Hårfagre 29 Tel: 447-55 58 21 17 rusd@nsd.no org.nr. 985 321 884
NSD Norwegian Centre for Research Data NO-5007 Bergen, NORWAY Faks: +47-55 58 96 50 www-nsd.no

Ved prosjektslutt 01.09.2019 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av personopplysninger.

Se våre nettsider eller ta kontakt dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Dag Kiberg

Trine Anikken Larsen

Kontaktperson: Trine Anikken Larsen tlf: 55 58 83 97 / Trine.Larsen@nsd.no

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Siv Nina Lindland Sletten, nina.sletten@potitiet.no

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 61120

TAUSHETSPLIKT

Personvernombudet minner om de ansatte har taushetsplikt, og anbefaler at prosjektleder tar dette opp med informantene i forbindelse med intervjuet. Forsker og informant har et felles ansvar for at det ikke kommer taushetsbelagte opplysninger inn i datamaterialet. Forsker må stille spørsmål på en slik måte at taushetsplikten kan overholdes. Det må utvises varsomhet ved bruk av eksempler, og vær oppmerksom på at ikke bare navn, men også identifiserende bakgrunnsopplysninger må utelates, f.eks. alder, kjønn, tid, sted og eventuelle spesielle hendelser/saksopplysninger. Personvernombudet forutsetter at det ikke innhentes personopplysninger om noen av barna/ungdommene, og at taushetsplikten ikke er til hinder for den behandling av opplysninger som finner sted.

INFORMASJON OG SAMTYKKE INNFØRING AV NY PERSONVERNLOVGIVNING

Du har opplyst i meldeskjema at utvalget vil motta skriftlig og muntlig informasjon om prosjektet, og samtykke skriftlig til å delta. Vår vurdering er at informasjonsskrivet til utvalget er godt utformet etter gjeldende lovverk, men ber om at følgende tilføyes: - At deltakelse i prosjektet er frivillig

- Dato for prosjektslutt
- Kontaktinformasjon til veileder

I løpet av 2018 vil imidlertid nye personvernregler gjelde. Blant annet stilles det med omfattende krav til informasjon og samtykke, og behandlingsansvarlig institusjon må løpende vurdere om informasjonen som er gitt er tilstrekkelig etter det nye regelverket.

På grunn av prosjektets varighet anbefaler personvernombudet at informasjonsskrivet tilpasses de nye kravene. Vi har tilrettelagt en ny mal for informasjonsskriv som er lagt ut på våre nettsider:

http://www.nsd.uib.no/personvernombud/hjelp/informasjon_samtykke/index.html som vi anbefaler at du benytter. Ved å bruke malen sikrer du at informasjonsskrivet blir i tråd med de nye kravene til informasjon til utvalget.

For mer informasjon om det nye regelverket, og en veileder om samtykke, viser vi til Datatilsynets hjemmesider: <https://www.datatilsynct.no/samfunnsomrader/overordnet-om-rettigheter-og-plikter/samtykke/>»

Det reviderte informasjonsskrivet sendes til personvernombudet@nsd.no Husk å oppgi prosjektnummer. Prosjektet kan deretter starte.

INFORMASJONSSIKKERHET

Personvernombudet forutsetter at du behandler alle data i tråd med Universitetet i Agder sine retningslinjer for datahåndtering og informasjonssikkerhet. Vi legger til grunn at bruk av privat pc og minnepenn er i samsvar med institusjonens retningslinjer.

PROSJEKTLUTT

Prosjektlutt er oppgitt til 01.09.2019. Det fremgår av meldeskjema og informasjonsskriv at du vil anonymisere datamaterialet ved projektlutt.

Anonymisering innebærer vanligvis å:

- slette direkte identifiserbare opplysninger som navn, fødselsnummer, koblingsnøkkel
- slette eller omskrive/gruppere indirekte identifiserbare opplysninger som bosted/arbeidssted, alder, kjønn - slette lydopptak

For en utdypende beskrivelse av anonymisering av personopplysninger, se Datatilsynets veileder:

https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/regelverk-skjema/veiledere/anonymisering-veileder-041_115.pdf

Vedlegg 3.

Takk for at du vil delta i studien!

Din erfaring med å avhøre barn og unge mistenkt for seksuelle overgrep er et viktig bidrag til økt kunnskap og fenomenforståelse omkring tematikken. Denne studien er en masteroppgave ved fakultet for psykososial helse ved Universitetet i Agder.

I opptrappingsplanen mot vold og overgrep 2017-2021 tydeliggjør regjeringen sitt ønske om økt fokus på unge med skadelig seksuell atferd (SSA). De viser til at barn og unge står for 1/3 av utførte overgrep. Forskning viser at forebyggingseffekten er god med hensyn til gjentakelsesfare, dersom barn og unge tidlig fanges opp og gis adekvat oppfølging. Som avhører møter du barnet/ungdommen raskt etter at de seksuelle overgrepene er blitt kjent. Dette kan være en særlig sårbar situasjon, som krever mye av avhører og som kan være viktig for det videre oppfølgingsløpet.

Det er lite empirisk materiale å finne når det gjelder avhørere sine erfaringer med å gjennomføre slike avhør. Avhørernes opplevelser kan gi økt kunnskap om avhør av barn og unge som begår seksuelle overgrep, og større innsikt i hvordan politisystemet bedre kan ivareta avhørere som gjennomfører slike avhør. Studien ønsker å belyse dette gjennom forskningsspørsmålet:

Hvordan opplever avhørere i politiet å avhøre barn og unge mistenkte seksuelle overgrep?

Studien skal intervjuer åtte avhørere, fire i X og fire i X politidistrikt. Dette for å øke troverdigheten i forskningen. Alle åtte har erfaring fra å avhøre barn og unge mistenkte for seksuelle overgrep. Informantene varierer i alder, kjønn, erfaring og kompetanse.

Samtykke til å delta i studien innebærer at informasjonen i intervjuet kan brukes i studien, i masteroppgaven og til kunnskapsformidling i etterkant. Intervjuene vil bli tatt opp på lyd, bli transkribert, oppbevart og behandlet konfidensielt. Ved studiens slutt vil datamaterialet bli slettet. Som informant kan du når som helst trekke seg fra å delta i studien, også i etterkant av intervjuet. Intervjuet kan sette i gang tanker og følelser som kan bli utfordrende. Du som informant kan få samtale hos psykolog ved barnehuset ved behov.

Ansvarlig rådgiver ved studien er Ane Ugland Albæk, Universitetslektor, Universitetet i Agder. Studien er godkjent av Etikkomite`-Fakultet for helse-og idrettsvitenskap (FEK) og Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD).

Ved behov for ytterligere informasjon omkring studien ta kontakt med,
Nina Sletten [93253840](tel:93253840)/nina.sletten@politiet.no

Jeg samtykker i å delta i studien, og er informert om overforstående informasjon.
